DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR KRIJGSWETENSCHAP

Directeur J. MOORMAN
Res. Luitenant-Kolonel der Infanterie.

Hoofdredac. D. A. VAN HILTEN, DEN HAAG
Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf.
M. R. H. CALMEIJER, Kapitein der Grenadiers.
A. ETERMAN, Kapitein der artillerie.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag — Tel. 117783 en 117784
Abonnement f 2.63 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.05
Postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V.

110e JAAR No. 8 NADRUK VERBODEN AUGUSTUS 1941

INHOUD

	Blz.
De gevechten op en om het vliegveld Ockenburg en in Loosduinen en omgeving, door B. J. H. VAN ROOSMALEN	281
De verdediging van den Afsluitdijk	305
Aanvulling op de lijst van gesneuvelde Adj. onderoff., Vaandrigs en Kornets	317
Nieuwe Uitgaven	317

DE GEVECHTEN OP EN OM HET VLIEGVELD OCKENBURG EN IN LOOSDUINEN EN OMGEVING

DOOR *Res. Kapitein* B. J. H. VAN ROOSMALEN,
voormalig Kapitein-Adjudant bij het Regiment Grenadiers

met 1 terreinkaart en 3 schetsen [1]), en op blz. 304 een lijst der afkortingen.

In het hierna volgende heb ik getracht een beeld te geven van wat zich van den vroegen morgen van 10 Mei 1940 tot aan het neerleggen van de wapens door het Ned. Leger, bij het Regiment Grenadiers en de bij dit Reg. ingedeelde of daaraan toegewezen andere troependeelen, op het vliegveld OCKENBURG en in LOOSDUINEN en omgeving, heeft afgespeeld.

Ik achtte dit van voldoende belang ook al omdat deze gevechten zijn geleverd in de onmiddellijke nabijheid van het Regeeringscentrum 's-Gravenhage en zal blijken hoe weinig het heeft gescheeld of dit centrum was reeds in de eerste uren van den eersten gevechtsdag door den vijand bezet.

[1]) Om de positie der troepen op de aangegeven tijdstippen na te gaan legge men de op doorschijnend papier gedrukte schetsen I, II en III achtereenvolgens op de kaart van het gevechtsterrein, overeenkomstig de nummers van het vierkantennet.

Ik heb getracht een zooveel mogelijk aaneensluitend geheel te geven, doch door gebrek aan de juiste tijden moest ik enkele zaken afzonderlijk vermelden.

Het kantonnement Loosduinen.

Op den dag van den overval was R.Gr. gelegerd in het Kantonnement „LOOSDUINEN", uitgezonderd III-R.Gr., welk Bat. was belast met de bewaking van het vliegveld Ypenburg en daar was gelegerd. Dit Bat. stond niet meer onder de bevelen van C.-R.Gr.

De grenzen van het kantonnement waren:
Oud Eik en Duinen — pl. 104 aan de kust — de kust tot pl. 109 — Watertoren (vt. 13—50) — Poeldijk — Honselersdijk — Kwintsheul — Stoomgemaal — Oud Eik en Duinen.

Kantonnementscommandant was C.-R.Gr.

In *Loosduinen* waren gelegerd:
C.-R.Gr. met Commandogroep; C.-R.Gr. was sinds 15 Jan. '40, wegens ziekte van den Luitenant-Kolonel S. O. ROOSJEN, de Majoor J. K. DE VISSER;
Staf R.Gr. C.-Res. Kapt. Adj. B. J. H. VAN ROOSMALEN;
47 C.Pag. C.-1e Lt. J. J. C. BARON TAETS VAN AMERONGEN;
47 C.Mr. C.-Res. 1e Lt. Drs. J. VAN WIJK;
47 Bt. 6 veld C.-Res. 1e Lt. S. H. VAN DER RIJN;
Korpstrein R.Gr., C.-Res. 1e Lt. A. L. BRINK,
I-R.Gr., C.-Majoor W. ANTHEUNISSEN;
II-R.Gr. C.-Res. Majoor JHR. T. W. M. VAN GROTENHUIS VAN ONSTEIN.

Deze twee bataljons waren gelegerd in scholen aan de stadszijde van het Kantonnement.

In Loosduinen was voorts nog ondergebracht 1 M.C. Deze stond niet onder de bevelen van C.-R.Gr., behoudens voor kantonnementszaken. Verder was in Loosduinen nog een detachement van het Luchtvaartbedrijf.

In Poeldijk en Honselersdijk was I-2 R.A. gelegerd onder commando van den Majoor M. G. VAN KESTEREN. Deze Afd. zou in bepaalde gevallen rechtstreekschen steun zijn voor R.Gr.

Op het vliegveld Ockenburg was ter bewaking (eerst sinds korten tijd) gelegerd 4-22 Depot Bataljon onder commando van den Res. Kapt. P. J. A. BOOT, welke niet onder bevel van C.-R.Gr. stond.

Uit bovenstaande opgave blijkt, dat in het dorp Loosduinen, waar het vliegveld Ockenburg onmiddellijk bij ligt, geen onderdeelen van R.Gr., bewapend met lichte of zware mitrailleurs, gelegerd waren.

10 Mei.

Evenals zoo vele ben ook ik in den vroegen morgen van 10 Mei wakker geworden door motorgeronk van vliegtuigen. Na geconstateerd te hebben dat dit Duitsche vliegtuigen waren, die kennelijk de bedoeling hadden op het vliegveld Ockenburg te landen, heb ik mij gekleed en ben zoo spoedig mogelijk naar den cp. gegaan. Ik was daar om ongeveer 4.15 uur aanwezig. Op den cp. was een officier van dienst aanwezig (de res. 1e Lt. Mr. R. W. REINDERSMA van 47e C.Pag.) die mij mededeelde nog geen bevelen of berichten van hoogere Chefs te hebben ontvangen. Mijn eerste werk was alle onderdeelen te alarmeeren, wat overigens door verschillende Commandanten voor hun onderdeel reeds was geschied.

Hoewel de Ie Divisie (dus ook R.Gr.) bij een Duitschen aanval bestemd was voor versterking van het Oostfront der Vg.H., begreep ik toch wel dat die

verplaatsing onder dèze omstandigheden niet zou doorgaan. Ik realiseerde mij, dat slechts de grootste spoed in het nemen van tegenmaatregelen wellicht nog iets kon redden. Den vijand moest, kost wat het kost, worden belet naar 's-Gravenhage op te rukken!

Ik heb daarom verschillende officieren der hiervoor genoemde onderdeelen, die naar den cp. kwamen of die ik op straat ontmoette, opdracht gegeven zoo veel mogelijk manschappen te verzamelen bewapend met geweer of karabijn en te trachten het vliegveld Ockenburg in te sluiten en de toegangswegen naar Loosduinen en 's-Gravenhage af te sluiten. Met niet genoeg te waardeeren doortastendheid is door deze officieren daaraan gevolg gegeven.

Tijdens het uitgeven van bovenbedoelde bevelen, die natuurlijk slechts enkele minuten eischten, kwam om ongeveer 4.20, de C.-R.Gr. op den cp. aan. Deze bleek met de door mij genomen maatregelen in te stemmen en gelastte mij daarmee voort te gaan.

Een toeval wilde dat de C.-47 C.Pag. voor den nacht van 9/10 Mei een alarmoefening voor zijn onderdeel wilde gelasten, waarvan dit onderdeel op een of andere manier de lucht had gekregen. Deze comp. was daardoor het eerste gereed en de C. heeft direct het initiatief genomen de toegangswegen naar Loosduinen en 's-Gravenhage af te sluiten.

Ik wil hier nog eens den nadruk leggen op het hachelijke van den toestand. De vijand was reeds op het vliegveld geland, beschikte zooals later bleek over lichte en zware mitrs. en mortieren en was ongeveer 600 man sterk. De vliegtuigen hadden tevens ongeveer 30 motorrijwielen (kleine D.K.W.'s) uitgeladen! Bij de onderdeelen van R.Gr., die onmiddellijk konden worden ingezet, waren geen lichte of zware mitrs. Zou de 47e Comp.Mr. direct de mortieren hebben moeten meenemen, hetgeen natuurlijk tijd eischte, dan was de weerstand te laat gevormd geworden.

Zoo spoedig dit echter slechts mogelijk was is deze comp. naar Loosduinen terug gekeerd, heeft de mortieren in stelling gebracht en daarmee het vliegveld Ockenburg onder vuur genomen.

De bewakingscomp. op het vliegveld (4-22 Depot Bat.) is overvallen en daardoor gedesorganiseerd. De C., de Res.Kapt. P. J. A. Boot is direct gesneuveld en de oudste luitenant Res. 2e Lt. L. T. v. d. Sluys zwaar gewond.

Tijdens het overleg van C.-R.Gr. en mij bovenbedoeld kwam de telefonische opdracht van C.-I Div. tot het verplaatsen van enkele onderdeelen van R.Gr. II-R.Gr. moest naar Rijswijk met opdracht de Hoornbrug en de Geestbrug te bezetten (eventueel terug te nemen) en vast te houden. Even tevoren waren twee tir. sectiën naar Leidschendam en Voorburg gezonden, terwijl aan twee andere sectiën opdracht was verstrekt den Watertoren aan den Monsterschen weg te bezetten. C.-R.Gr. had het zenden dezer vier sectiën opgedragen aan C.-II R.Gr. Toen dus II-R.Gr. naar Rijswijk moest vertrekken mistte dit Bat. een Tir.Comp.

Daar meer bevelen te verwachten waren en bij alles groote haast zou zijn, was het noodig dat òf de R.C. òf ik op den cp. aanwezig bleef. C.-R.Gr. besloot toen zelf op den cp. te blijven, terwijl ik buiten verdere maatregelen zou nemen. Afgesproken is toen tevens dat ik onmiddellijk den R.C. zou waarschuwen indien verplaatsing van den cp. noodig zou worden. Besloten werd tevens dat deze verplaatsing zou geschieden naar de Mient 275 te 's-Gravenhage. Dit was de oude cp. van C.-III-R.Gr. en was in geval „W.B." (West d.i. kustfront bezetten) bestemd als cp. R.Gr.

Het administratieve personeel van R.Gr. en Staf-R.Gr. ontving opdracht alles voor deze verplaatsing gereed te maken, terwijl den C. van den Korpstrein opdracht werd gegeven de noodige transportmiddelen beschikbaar te houden.

Toen ik in Loosduinen aankwam had ik onmiddelijk het autobussenpark van de Westlandsche Stoomtramweg Mij. gevorderd, daar ik begreep dat een snelle verplaatsing van troepen van groot nut kon zijn. Dit is later ook gebleken, o.a. bij de verplaatsing van II-R.Gr. naar Rijswijk, van de sectiën naar Leidschendam en Voorburg, van een sectie mortieren naar Rijswijk, bij den overval op Wateringen en bij het inzetten van troepen tegen bedreigde punten.

Het allereerste verzet tegen den vijand door de bezetting van Loosduinen geschiedde dus met geweer en karabijn, behalve dan de afsluiting van enkele wegen door pag. en 6 veld. Hoewel de 1 M.C. niet onder de bevelen stond van C.-R.Gr. is op deze comp. toch beslag gelegd (nood breekt wet), waardoor de vuurkracht belangrijk werd verhoogd. Dit heeft echter slechts zeer kort geduurd daar deze comp. al direct onder vij. mortiervuur kwam en terug moest. Zij heeft toen stelling genomen op den Haagweg in Loosduinen, waardoor een eventueele doorbraak van den vijand door Loosduinen, zou zijn opgevangen. Uit het volgende zal blijken dat het zoover gelukkig niet is gekomen. De 1 M.C. is later gedirigeerd naar Delft.

Het improviseeren van den eersten weerstand, (immers tijd voor organiseeren was er niet!) is door de Cn. en officieren der verschillende onderdeelen op schitterende wijze geschied. Door de troepen onder hun bevel is tegen een overmachtigen vijand, welke krachtig bewapend was, *stand gehouden*. Hieraan is het te danken geweest dat de vijand zijn doel, het bereiken van het Centrum van den Haag, niet heeft bereikt. Door velen, zoowel officieren, onderofficieren als minderen, zijn daarbij staaltjes van persoonlijken moed betoond.

Thans overgaande tot een beschrijving van de gevechten, van de genomen maatregelen enz., wijs ik er met nadruk op dat deze berusten op verklaringen van de betrokken officieren omtrent datgene wat zij *persoonlijk* hebben medegemaakt. Ik vermeld dit afzonderlijk omdat ik mij er ten volle van bewust ben dat, wil een en ander waarde hebben, ook voor later, slechts datgene dient te worden vermeld wat persoonlijk beleefd is en men niet mag afgaan op wat men van derden hoorde.

Op *schets I* geef ik de situatie weer zooals deze was ontstaan na de vijandelijke landing op het vliegveld Ockenburg en de daarop met den grootsten spoed genomen maatregelen.

Op *schets II* geef ik den toestand zooals die ongeveer was aan het einde van den eersten gevechtsdag.

Schets III ten slotte geeft een overzicht van de opstellingen aan het einde van den laatsten gevechtsdag.

Uit *schets I* blijkt dat, nadat het vliegveld door den vijand was bezet (10 Mei ongeveer 4.00 uur), de Vbd. A.-R.Gr., C. Res. 1e Lt. G. L. J. J. BEKKER, waarbij ingedeeld de Res. 1e Lt. W. A. VAN BREUKELEN, een opstelling heeft ingenomen aan de Kijkduinsche straat ongeveer bij het kruispunt met de Laan van Meerdervoort. Deze Vbd. A.-R.Gr. vormde den rechtervleugel van de opstelling der troepen van R.Gr. Weliswaar bevonden zich in Kijkduin nog troepen van de Res. Grens Comp. Jagers, doch deze stonden niet onder bevel

van C.-R.Gr. Wel is aan den C. aldaar verzocht met zijn troepen front te maken naar het vliegveld.

Links van de Vbd. A.-R.Gr. hadden gedeelten van de 47 C.Mr. onder den C. Res. 1e Lt. Drs. J. v. WIJK en onder den Res. 1e Lt. E. J. HOPPE van deze comp. stelling genomen.

Deze troepen zijn later vervangen door twee Sn. van II-R.Gr. onder bevel van den Res.Kapt. A. J. VAN DER WAL, die hier zwaar is gewond en enkele dagen later overleden.

In het houtrandje bij het kruispunt Kijkduinsche straat en Zwarte Weggetje had de Res. 1e Lt. Mr. H. P. WENCKEBACH stelling genomen met twee zw.mitrs. van 1 M.C., die hij per auto had medegenomen uit Loosduinen toen hij de 1 M.C. alarmeerde!

Deze opstelling was daar zeer gevaarlijk en is dan ook spoedig terug genomen moeten worden en wel na overleg met den C.-47 C.Pag. 1e Lt. BARON TAETS VAN AMERONGEN. Deze stond met enkele stukken ter hoogte van het Zwarte Weggetje, doch zag al spoedig in dat hij vandaar geen vuur kon brengen op het vliegveld. Verder gaan met de stukken was onmogelijk daar dit dan over een open weg moest geschieden die zwaar onder vij. vuur lag. Ook hij moest dus terug, wat echter niet eenvoudig was. Uit het Zwarte Weggetje werd reeds vuur ontvangen tijdens het keeren der auto, waarmede de Lt. WENCKEBACH zijn mitrs. had vervoerd. Het is hem echter gelukt met de zw. mitrs. en zonder ernstige verliezen te lijden, weg te komen.

Lt. WENCKEBACH is daarop terug gegaan naar den cp. om verslag uit te brengen aan den R.C. Hier is toen besloten dat hij zou trachten enkele mortieren in stelling te brengen om daarmede het vliegveld onder vuur te nemen. Gelukkig bleek de sergt. DIJKEMA met enkele bedieningsmanschappen nog aanwezig. De Lt. WENCKEBACH is per auto, waarop 2 mortieren met munitie en het bedieningspersoneel, gereden naar het Pieter de Hooghplein en daar heeft hij de mortieren in stelling laten komen. (Zie *schets I*).

Lt. WENCKEBACH deelt hieromtrent het volgende mede:

> „Het eerste stuk werd in een voortuintje van een dezer huizen opgesteld. De steenen paaltjes van het tuinhek boden nu en dan de noodige dekking. Het andere stuk liet ik in een stukje plantsoen aan den overkant van de straat plaatsen. Voortdurend bleven met korte tusschenpoozen vliegtuigen laag overvliegen en zagen wij dat ze landden op het vliegveld. Soms werd er uit de vliegtuigen geschoten. Ik gaf den sergt. DIJKEMA en de manschappen te verstaan, dat ik verwachtte, dat elk schot raak zou zijn en met rust en overleg zou worden gevuurd. „Maakt U zich maar niet bezorgd Luit" antwoordde DIJKEMA. Hij haalde zijn notietieboekje te voorschijn en berekende nauwkeurig afstanden en ladingen. Ik moet zeggen, dat het rustige en enthousiaste gedrag van dezen sergt. en de manschappen, die elk oogenblik gevaar liepen ongewapend (hun wapens waren 's morgens vroeg door anderen in de haast medegenomen) te komen staan tegenover met kleine mitrs. en geweren uitgeruste Duitsche troepen, indien deze zouden besluiten ons te attaqueeren, mijn bewondering afdwong. Na korten tijd was het eerste stuk gereed en werden de eerste schoten afgegeven. Deze waren blijkens de rookwolken der explosies goed geplaatst. Nu werd in de breedte en diepte spreidend een krachtig vuur afgegeven, zoodat ook de ingang van het vliegveld bestookt werd. Ik

begaf mij via een zolderkamertje op het dak van het huis, teneinde vandaar met mijn kijker waar te nemen en het vuur te leiden. Eenige vij. scherpschutters hadden mij echter spoedig in de gaten en zoo nu en dan herinnerde een stukje pan of steen van den schoorsteen mij er aan, dat ik hun mikpunt vormde! In plaats van mij werd echter een tienjarig jongetje bij de buren geraakt, dat toevallig op zolder vertoefde en vier vingers van zijn rechter hand verloor. Het viel mij ineens op, dat inmiddels de Lt. STIELTJES van 1 M.C. eenige zw.mitrs. op een open stukje terrein vlak voor ons in stelling bracht. Plotseling hoorde ik een paar hevige korte knallen en zag hoe een stuk vlak naast den Lt. STIELTJES door een vij. mortier schot werd geraakt en dat tenslotte door hevig mortier- en mitr.vuur zijn afdeeling gedwongen werd overhaast te vluchten. De mannen van DIJKEMA roepen nu van beneden, dat de Duitschers vlak voor hen beginnen op te dringen en realiseerend, dat de mannen geen wapens dragen om zich in een handgemeen te weren, of zelf op korten afstand te vuren, beveel ik hen door het huis en de achterdeur terug te gaan. De man bij het stuk vindt het jammer en zegt: „deze gaan er nog uit, luit.". Nog nooit heb ik zoo snel een mortier zien afvuren! Ik laat hem stoppen, schat den afstand en zeg, dat hij ze dan op het vlak voor ons gelegen Zwarte Weggetje moet afvuren, van waaruit de Duitsche infanteristen beginnen op te dringen. Het resultaat van dit vuur heeft mij later versteld doen staan. Snel verlieten wij nu aan den achterkant de woning en bleken langs den achterkant der huizen weer naar Loosduinen te kunnen terug snellen. Ik greep een fiets en rende vooruit, om te trachten maatregelen voor versterking te verkrijgen. Bij den ingang van het dorp vond ik eenige stukken van 6 veld in actie onder leiding van den res. Lt. v. BLEISWIJK RIS. Bij den cp. was de drukte nog toegenomen. Eindelijk kreeg ik een groep geweerdragenden van de politiewacht ter beschikking. Op dit oogenblik arriveerde de 13 M.C. onder commando van den Kapt. C. H. VAN DER PUTTEN en kreeg ik opdracht deze te brengen naar hoek Lisztstraat/Kijkduinsche straat. Toen was het met opdringen van den vij. in de richting Loosduinen vlug gedaan!"

Zooals wij gezien hebben moest ook de 47 C pag. uit de buurt van het Zwarte Weggetje terug. Deze is toen met een sectie in stelling gekomen bij de Verffabriek aan de Tramstraat, met een sectie op het kruispunt Emmastraat/ Stationsweg en met een sectie op het kruispunt Laan van Meerdervoort/ Thorbeckelaan.

Ook de 47 Bt.6 veld, onder commando van den Res. 1e Lt. S. H. v. d. RIJN en waarbij voorts ingedeeld de Res. 2e Lt. S. A. VAN BLEISWIJK RIS was zeer spoedig gereed en verscheen, juist op het moment dat een sectie pag. aan de Tramstraat in stelling kwam, op dat punt. In overleg met C.-47 C. pag. is toen besloten met twee stukken 6 veld daar, in de diepte opgesteld, in stelling te komen en de beide andere stukken 6 veld in stelling te brengen in de Wilhelminastraat, front naar den straatweg naar Monster. Met pag. en 6 veld is van daaruit het vliegveld en het Zwarte Weggetje onder vuur genomen. Het Zwarte Weggetje loopt, eenigszins verhoogd, tusschen een dichte rand van boomen en struiken, waarachter, gezien van de richting Loosduinen, het vliegveld ligt. De Res. 2e Lt. VAN BLEISWIJK RIS deelt mede, dat hij met zijn 6 veld getracht heeft over bovenbedoelden dichten rand heen, het vliegveld onder vuur te

nemen. Blijkens een later door hem op het vliegveld gevonden ongesprongen projectiel is dit ook gelukt. Hij schoot met brisantgranaten.

Zooals uit bovenstaande mededeeling van den Lt. WENCKEBACH al is gebleken, arriveerde inmiddels ook een gedeelte van de 1 M.C. onder den Res. 1e Lt. Mr. J. L. STIELTJES, die echter al zeer spoedig gedwongen was terug te gaan.

De vij. trachtte uit de richting Tramstraat en omgeving Loosduinen binnen te komen. Dat was al wel gebleken uit het hevige mitr. en mortiervuur dat op deze straat neerkwam. Bekijkt men nu *schets I* eens wat nader dan „lijkt" het alsof dat punt voldoende beschermd was, ook voordat de 13 M.C. gearriveerd was. De insider weet echter wel dat dit heelemaal niet het geval was! Immers slechts in de Kijkduinsche straat, bij de Laan van Meerdervoort en tegenover het Zwarte Weggetje lag een klein groepje infanterie nl. de Vbd.A.-R.Gr. en een aantal mortieristen. De verdere weerstand werd gevormd door pag., kanonnen van 6 veld en twee mortieren, echter alle zonder eenige infanteriedekking. Met al deze wapenen is echter een directen aanval niet af te slaan! Toen dan ook de 1 M.C. terugging was de toestand wel heel precair. Het gevaar werd even later nog grooter toen ook de Lt. WENCKEBACH met zijn mortieren terug moest.

Zooals uit meergenoemde mededeeling van den Lt. WENCKEBACH blijkt, arriveerde toen de 13 M.C.

Deze M.C. kwam in stelling in de Lisztstraat en omgeving, gedeeltelijk zelfs in de huizen van de Lisztstraat, die daar vrij hoog zijn. Vanuit deze huizen bestond een vrij inzicht in het terrein in de richting van het vliegveld.

Door de aankomst van deze M.C. waren de pag. en 6 veld kanonnen althans eenigszins beschermd. Met zw.mitrs. kan men een vijand tenminste langer beletten tot een stormaanval over te gaan.

De vijand zag door al deze maatregelen geen kans aan die zijde Loosduinen binnen te komen. Hij haalde verder naar rechts uit, dus in de richting van den Monsterschen weg, en trachtte nu over den Monsterschen weg Loosduinen in het Z. te omtrekken en daar binnen te komen.

Troepen waren, toen dit zich afteekende, niet meer beschikbaar in Loosduinen, zoodat tegen deze omtrekking niets te doen was.

Uit een en ander bleek, dat de vijand de bedoeling had Loosduinen te nemen om dan verder door te breken naar 's-Gravenhage.

Reeds zeer vroegtijdig was door C.-R.Gr. aan C.-I R.Gr. opgedragen het vliegveld Ockenburg terug te nemen en bezet te houden. Deze aanval is geschied uit het boschperceel Meer en Bosch (vt. 6-52) met twee voorcomp., terwijl de derde comp. zou trachten het vliegveld vanuit het Z.O. aan te vallen. Deze laatste comp. (1-I-R.Gr.) is bij haar actie in Loosduinen terecht gekomen en het is deze comp. geweest die belet heeft, dat de vijand, die Loosduinen in het Z. en Z.O. reeds geheel omvat had (zie daarvoor boven), en zelfs reeds in den Stationsweg was doorgedrongen, verder doordrong in Loosduinen. De C. van deze comp. de Res. Kapt. D. G. W. MULLER MASSIS is bij die gevechten zwaar gewond.

In den Stationsweg heeft de Res. 1e Lt. W. A. VAN BREUKELENvan de Vbd. A.-R.Gr. met slechts enkele manschappen dezer Vbd.A., moedig stand gehouden en belet dat de cp. van 1e Lt. TAETS VAN AMERONGEN (die door C.-R.Gr. met het co. der verdediging van Loosduinen was belast, nadat de Cp.R.Gr. was verplaatst) door den vijand is bezet. Deze flinke res. luitenant VAN BREUKELEN heeft door zijn moedig voorbeeld zijn mannen geinspireerd!

Zooals boven reeds kort is medegedeeld is de aanval van I-R.Gr. op het vliegveld geschied uit Meer en Bosch met twee voorcomp. nl. 2-I-R.Gr. rechts, 3-I-R.Gr. links, beide comp. hadden een sectie zw.mitr. ter beschikking gekregen. 1-I-R.Gr. (de comp. die juist op tijd in Loosduinen aankwam) zou het vliegveld uit het Z.O. aanvallen.

De rest der M.C. was in stelling gebracht tegen luchtdoelen. Doordat 1-I-R.Gr. den opmarsch niet over de Laan van Meerdervoort kon doorzetten door hevig vuur van het vliegveld en vuur uit vliegtuigen, besloot de C. te trachten langs de Nieuwe Slag (vt. 15-53), welke een verbinding vormt tusschen de Laan van Meerdervoort en den Haagweg, in Loosduinen te komen om dan van daaruit het vliegveld in de flank aan te vallen. Door den benarden toestand in Loosduinen is de comp. echter niet meer tot een aanval op het vliegveld kunnen komen.

1-I-R.Gr. is toen in Loosduinen gebleven en 's avonds onder de bevelen gekomen van C.-I-R.J. toen dit Bat. in Loosduinen was aangekomen.

Daar de aanval van I-R.Gr. op het vliegveld Ockenburg niet erg vlotte en C.-R.Gr. door C.-I L.K. persoonlijk aansprakelijk was gesteld dat het terugnemen van dit vliegveld zoo spoedig mogelijk zou geschieden, is C.-R.Gr., vergezeld van den 1e Lt. BEKKER, C.-Vbd.A.-R.Gr., die zich, na de aflossing van zijn Afd. door den Kapt. V. D. WAL, op den cp. aan de Mient had gemeld, naar het boschperceel Meer en Bosch gegaan, van waaruit I-R.Gr. den aanval op het vliegveld moest doen.

De Lt. BEKKER vermeldt hieromtrent het volgende

> ,,Gemeld was dat op het terrein tusschen den Z.rand van Meer en Bosch eigen avu. lag en dit de voortwaartsche beweging belemmerde." (Dit is gemeld aan C.-I-2 R.A., die mededeelde dat dit geen avu. kon zijn. Waarschijnlijk heeft het hier vij. mortiervuur betroffen).

Daar het vermoeden bestond dat het vliegveld sterk bezet was, lag het in de bedoeling van C.-R.Gr. aan C.-I R.Gr. enkele depottroepen toe te voegen, die in de buurt van Meer en Bosch aanwezig bleken en van hun C. opdracht hadden ontvangen het vliegveld aan te vallen! Van dit bevel was bij C.-R.Gr. op dat moment nog niets bekend en dit was voor hem aanleiding zich in verbinding te stellen met C.-V Depot Inf. de Res. Lt.-Kol. J. M. DE LANGE, waartoe bovengenoemde depottroepen bleken te behooren.

De Lt. BEKKER deelt nu verder mede:

> ,,Afgesproken is toen dat de depottroepen den aanval van I-R.Gr. zouden steunen door het aanvallende Bat. op de flanken te beschermen. Aan de Cn. is door C.-R.Gr. de opstelling van hun troepen ter plaatse aangeduid. Het nemen dezer maatregelen en de besprekingen met de Cn. maakte een voortdurend heen en weer rijden van C.-R.Gr. noodzakelijk, waarbij de auto op het einde van de Sportlaan bij de Savornin Lohmanlaan geregeld door enkele soldaten werd aangehouden. Deze bleken te behooren tot een der depotcomp. bovenbedoeld, welke comp., volgens hun mededeeling, niet verder kon door vuur uit den N. boschrand van Meer en Bosch. Ten bewijze dat dit geen reden behoefde te zijn de voorwaartsche beweging geheel te staken, gaf C.-R.Gr. daarop opdracht hem met de auto naar bedoelden boschrand te rijden. Toen daarop uit dezen boschrand geen vuur werd ontvangen, was de angst bij bedoelde comp. verdwenen en nam zij snel de haar aangewezen plaats in. Nadat alles voor den aanval

gereed was, begaf C.-R.Gr. zich wederom naar den op het vliegveld uitzienden Z. boschrand van Meer en Bosch."

Om ongeveer 13.30 was het vliegveld in handen van I-R.Gr.

Uit bovenstaande gegevens blijkt dus, dat ook andere troepen dan van R.Gr., opdracht hadden ontvangen een actie tegen het vliegveld te ondernemen. Deze opdracht is uitgegaan van C.-Vesting Holland aan C.-V Depot Inf. Bij C.-R.Gr. was hiervan niets bekend. Het gevolg was dat twee verschillende onderdeelen hetzelfde doel trachtten te bereiken, doch van elkaar niets afwisten! Eenige coördinatie van bevelsverhoudingen zou hier wel op zijn plaats geweest zijn. Deze toestand was lang niet ongevaarlijk. Immers toen de troepen van V. Depot Inf. o.a. op de Laan van Meerdervoort aankwamen lag vóór hen I-R.Gr. (o.a. in Meer en Bosch en op de Kijkduinsche straat). De groote gelijkheid van uniform van onze troepen en den vijand zou daar tot schromelijke „vergissingen" aanleiding hebben kunnen geven!

Waar bij het Hoofdkwartier van de Vesting Holland bekend kon zijn dat R.Gr. gelegerd was in de nabijheid van het vliegveld en zèker bekend was dat in Loosduinen den cp. van R.Gr. was gevestigd, ware eenig telefonisch overleg zeer goed mogelijk geweest. [1])

Gedeelten van R.Gr. (Staf.-R.Gr., 47 C.pag., 47 C.Mr., 47 Bt.6 veld en I-R.Gr.) waren reeds sinds bijna drie uur in gevecht met den vijand, toen C. Vg. H. zijn bevel gaf aan C.-V Depot Inf.

Door C.-R.Gr. was n.l. om 5.20 aan C.-I-R.Gr. opdracht verstrekt het vliegveld terug te nemen, terwijl C. Vg. Holland zijn bevel gaf om 8.40. Dit laatste is mij gebleken uit het dagboek van C.-V Depot Inf.

Om 10.00 is het eerste contact ontstaan tusschen R.Gr. en deze depottroepen. Op dat uur nl. meldde de Res. Majoor C. M. BOGERT (C.-13 Depot bat., die met het bevel over de aanvallende depottroepen was belast) aan C.-V Depot Inf. dat hij contact had met R.Gr. vóór hem, welk Regiment reeds met den vijand in contact was.

Van C.-I L.K. was bevel ontvangen dat het vliegveld tot iederen prijs in onze handen moest blijven. Aan C.-I-R.Gr. is daarom nog de 13 M.C. ter versterking toebedeeld, toen deze in Loosduinen kon worden gemist. Deze comp. is om ongeveer 14.00 op het vliegveld aangekomen en heeft zich toen onder bevel van C.- R.Gr. gesteld.

De opstelling van I-R.Gr. en 13 M.C. op het vliegveld en omgeving blijkt uit *schets II*.

Door de hooge opstelling in de Lisztstraat te Loosduinen, immers in de huizen, van een sectie 13 M.C., had men waargenomen dat, toen het vliegveld door I-R.Gr. werd aangevallen, de vijand o.a. aftrok in de richting van de boerderij Blijrust (vt. 14-52) en de boschperceelen O. daarvan. Aan C.-I R.Gr. is toen de 47 C.Mr. (min een sectie) toegewezen. De comp.mr. heeft de boerderij Blijrust en de bedoelde boschperceelen onder vuur genomen. De boerderij Blijrust was n.l. van de opstellingplaats der mortieren in Loosduinen slechts op het uiterste nippertje te bereiken in verband met de dracht dezer wapenen.

---

[1]) I L.K. was onder de bevelen gesteld van C.Vg.H. en C.Vg.H. had aan C.-I L.K. opgedragen de vliegvelden in het hart des lands, welke door den vijand in den vroegen morgen van 10 Mei waren bezet, te heroveren.

Bovendien zijn echter in dien morgen door C.Vg.H. verschillende depotonderdeelen rechtstreeks naar de vliegvelden gezonden; deze troepen zijn eerst later ter beschikking van C.-I L.K. gesteld. (Red.).

Uit een en ander blijkt wel dat de verdediging van het vliegveld zeer sterk was, hetgeen eveneens het geval was met Loosduinen na de komst van 1-I-R.Gr. en later op den dag nog I-R.J. In den loop van den middag was ook reeds een depot comp. in Loosduinen ter versterking aangekomen.

Toen C.-R.Gr. was gebleken dat voortdurend groote Junkers op het vliegveld Ockenburg landden en weer opstegen, nadat personeel en materieel was uitgeladen, was hem duidelijk geworden dat het vliegveld door het mortiervuur van de 47 C.Mr. niet afdoende was vernield. Daartoe waren andere middelen noodig. In Poeldijk en Honselersdijk stond I-2 R.A.! C.-R.Gr. vroeg dus C.-I Divisie deze Afd. voor rechtstreekschen steun van R.Gr. aan te wijzen, waaraan direct is voldaan. Na overleg met C.-I-2 R.A., die daarvoor op den cp. van R.Gr. kwam, is besloten met de geheele Afd. vuur te brengen op het vliegveld en wel met de tweeledige bedoeling de daar staande vliegtuigen (een 25 tal Junkers) te vernielen en het vliegveld als zoodanig onbruikbaar te maken.

De afd. stond in zijn legeringsgebied weliswaar zonder eenige infanterie dekking doch er werd toch besloten in stelling te komen in Poeldijk. Een verplaatsing zou te veel tijd geeischt hebben en bovendien op klaarlichten dag over geheel open wegen moeten geschieden, terwijl vele vijandelijke vliegtuigen in de lucht waren. Dat zou niet verantwoord zijn geweest.

Aan C.-I-2 R.A. is toen tevens medegedeeld dat I-R.Gr. uit den Haag het vliegveld zou aanvallen en dat I-R.J. dit zou doen uit de richting Monster. Het artillerievuur zou onmiddellijk na telefonische waarschuwing gestaakt worden, terwijl door I-2 R.A. een U(ltra)K(orte)G(olf) groep gedetacheerd zou worden bij C.-R.Gr. Deze groep is echter niet aangekomen daar de auto waarop zij vervoerd werd, onderweg door den vijand is aangehouden.

Het vuur der Afd. is geleid door den 1e Lt. M. P. FEITH, die een waarnemingspost had betrokken op den Watertoren aan den Monsterschen weg (vt. 13-50). Hij was vergezeld door een waarnemingsgroep en een U.K.G. groep. Deze radioverbinding heeft uitstekend gewerkt en mede daardoor is een zeer snelle vuuropening op het vliegveld mogelijk geweest.

Zonder van te voren in te schieten zijn enkele uitwerkingsvuren van 3 schoten per stuk afgegeven. Inschieten zou de verrassing te niet gedaan hebben. Bovendien waren de weersomstandigheden gunstig en het doel groot. Verder bestond de mogelijkheid om na het eerste vuur te corrigeeren. Het eerste vuur lag echter direct goed. Verscheidene vliegtuigen waren geraakt en na herhaling van het vuur was het vliegveld onbruikbaar geworden voor verdere landingen. Meer troepen kon de vijand dus daar niet meer brengen! De vijand heeft toen nog getracht op een stukje heide, iets ten Z. van het vliegveld, landingen te verrichten, doch bij de eerste poging door een Junkers zakte deze met z'n zware motoren in het terrein weg. Deze kon ook niet meer wegkomen! Meer pogingen zijn daarna niet meer gedaan.

Enkele vliegtuigen hadden echter na het eerste artillerievuur kans gezien op te stijgen en deze hadden blijkbaar de vurende Afd. ontdekt. Op zeker oogenblik vlogen een drietal laag vliegend van links naar rechts over de Afd.! Geschoten werd met li.mitr. uit de openstaande deuren der vliegtuigen. Vanuit de Afd. zijn deze vliegtuigen met mitrs. onder vuur genomen, die in de Afd. stonden opgesteld. Verliezen zijn door de Afd. bij dezen aanval niet geleden.

Zooals hiervoor reeds medegedeeld was aan C.-I-2 R.A. bekend dat door I-R.J. uit Monster een aanval zou geschieden op het vliegveld. Een verbinding tusschen deze Cn. was dus dringend noodig. C.-I-2 R.A. is nadat het vuur op

het vliegveld afgegeven was, zelf naar den waarnemingspost op den Watertoren gegaan, teneinde aldaar den toestand op te nemen en na te gaan of bovenbedoelde verbinding was tot stand gekomen. Dit bleek niet het geval. De Majoor M. G. VAN KESTEREN, C.-I-2 R.A., is toen den Monsterschen weg in de richting Loosduinen opgegaan en vond op dien weg inderdaad C.-I-R.J., waarmede een en ander is besproken. Een telefonische verbinding was niet noodig daar de afstand zeer gering was.

In den loop van den morgen van 10 Mei is door I-2 R.A. nog met enkele schoten gevuurd op een groep Duitschers, welke de waarnemer 1e Lt. FEITH in de duinen had waargenomen. Hoogstwaarschijnlijk zijn dit Duitschers geweest die van het vliegveld waren verdreven door het artillerievuur en door den aanval van I-R.Gr.

Omdat I-2 R.A. in Poeldijk toch wel gevaarlijk alleen stond (immers zonder infanterie dekking) is tegen het vallen van den avond besloten deze Afd. van stelling te doen veranderen naar den Zuidrand van 's-Gravenhage, waartoe ook opdracht kwam van C.-I L.K. Deze stellingverandering is na het invallen van de duisternis begonnen, waarbij gemarcheerd moest worden over Haasjesheul (vt. 16-73 blad Rotterdam) en den Leiweg omdat de weg door Loosduinen versperd was.

De batterijen zijn afzonderlijk afgemarcheerd. De Bt.Cn. ontvingen nadere orders van C.-I-2 R.A. op den cp. van C.-R.Gr. aan de Mient. Stelling verkennen bij daglicht was niet meer mogelijk, doch ook niet noodig door groote plaatselijke bekendheid van C.-I-2 R.A. en zijn Bt.Cn.

Op de kaart is toen een stelling verkend in het terrein Z.W. van het sportterrein Daal en Berg (vt. 16-54) hoofdrichting Blijrust. De cp. van C.-I-2 R.A. kwam in de boerderij Daal en Berg (Theeschenkerij op het tennispark Berg en Dal) en was telefonisch verbonden met den cp. van C.-R.Gr.

Een groote moeilijkheid voor C.-I-2 R.A. was het wegwerken van de kleine 400 paarden, daar een verkenning in dit opzicht evenmin mogelijk was geweest. Op de kaart is toen uitgemaakt dat de paarden geplaatst zouden worden in de hallen van Houtrust of in de omgeving daarvan. Het laatste is geschied.

Daar tijdens een bezoek van C.-R.Gr. aan den cp. van I-2 R.A. berichten binnen kwamen, waaruit het sterke vermoeden rees dat het gesticht Bloemendaal (vt. 13-50) en de kliniek Ockenburgh, gelegen aan den overkant van Bloemendaal aan den Monsterschen weg, door den vijand waren bezet is een oogenblik in overweging geweest dit gesticht en de kliniek met artillerievuur te bestoken. Het bleek echter dat de verpleegden (een 1000 tal) niet vertrokken waren. Natuurlijk is toen geen artillerievuur gegeven. Later bleek dat in de onmiddellijke nabijheid van de vlak bij de kliniek gelegen buitenplaats Ocken*rode* door den vijand was gegraven.

Wel is door de Afd. nog vuur gebracht in het boschterrein in de nabijheid van deze buitenplaats. Dit is het derde en laatste vuur geweest dat door I-2 R.A. is afgegeven.

Het is hier de plaats er op te wijzen dat de samenwerking tusschen R.Gr. en I-2 R.A. prachtig is geweest en dat deze Afd. door haar groote vlotheid er zeer veel toe heeft bijgedragen dat het vliegveld Ockenburg weer zoo spoedig in onze handen was.

Zooals uit het vorenstaande reeds is gebleken, was aan C.-R.Gr. door C.-I Div. medegedeeld dat I-R.J. uit Monster op Ockenburg zou aanvallen en daarna onder de bevelen van C.-R.Gr. zou komen.

Waarschijnlijk is aan C.-I R.J. niet het *vliegveld* Ockenburg als aanvalsdoel opgegeven, doch Ockenburg zonder meer. Ockenburg nu staat op de stafkaart aangegeven, doch is de theeschenkerij, welke aan den Monsterschen weg is gelegen. (vt. 14-51). Het *vliegveld* Ockenburg ligt iets ten Z. van het woord Wijndaalders*woning* in vt. 14-52. Het staat als zoodanig niet op de stafkaart.

C.-I-R.J. meldt althans dat hij om 6.00 bevel ontving van C.-R.J. naar Loosduinen op te rukken. Dus geen bevel om het vliegveld aan te vallen!

I-R.J. is om ongeveer 7.00 met veiligheidsmaatregelen afgemarcheerd uit Monster naar Loosduinen.

Bij den Schelpweg, een landweg welke ongeveer 300 m ten Z.W. van Tol (vt. 13-50) van den Monsterschen weg in de richting van de kust loopt, werd vuur ontvangen uit het terrein van de waterleiding. Dit gaf C.-I-R.J. aanleiding zijn formatie te wijzigen. Deze werd toen: twee voorcompn., 3-I-R.J. rechts, 2-I-R.J. links, 1-I-R.J. Bat. reserve 300 m achter den linkervleugel van de re. voorcomp. De re. voorcomp. volgde den Monsterschen weg en was richtingscomp. Bij beide voorcompn. was een sectie zw.mitrs. ingedeeld.

Door C.-I-R.J. was de lijn Zuidrand Bloemendaal-Solleveld (vt. 13-51)-pl. 108.50 aan de kust aangewezen voor de voorcomp. om het verband te herstellen. C.-I R.J. deelt mede dat de li. voorcomp. zoo goed als geen weerstand ontmoette en doorgegaan is tot de 2e lijn waar verband hersteld zou worden nl. Blijrust—Smalduin.

De re. voorcomp. ontmoette echter wel tegenstand en bleef daardoor achter bij de li.voorcomp. Door ingrijpen van de Bat.reserve kon ten slotte de re. voorcomp. weer vooruit. Het verband was echter verbroken!

C.-I-R.J. deelt nog mede dat hij ook geen „berichten" ontving van de li. voorcomp. en ten slotte zelf, nadat zijn cp. was verplaatst naar de boerderij Solleveld, deze comp. vond op het open terrein Z. van Blijrust! Tevens vond hij hier een sectie van de re. voorcomp. die het verband met haar eigen comp. ook was kwijt geraakt.

Nadat door C.-I-R.J. zijn li.voorcomp. was teruggevonden bleek uit door hem ingewonnen inlichtingen, dat de re.voorcomp. en de Bat. reserve zich ter weerszijden van den Monsterschen weg bevonden ten N. van de buitenplaats Ocken*rode*. Deze buitenplaats staat niet op de stafkaart 1 : 50.000. Zij bevindt zich ongeveer 500 m ten Z.W. van de theeschenkerij Ockenburg. Deze beide compn. waren hier vastgeloopen tegen het boschcomplex rondom deze theeschenkerij gelegen, welk complex omgeven is door een ongeveer 5 à 6 m breede sloot en door den vijand was bezet.

Ongeveer op dat moment ontving C.-I-R.J. bericht dat het vliegveld Ockenburg door I-R.Gr. was terug genomen. Het was toen ongeveer 14.00.

De van het vliegveld verdreven vijand had kans gezien het boschcomplex theeschenkerij te bereiken terwijl I-R.J. nog in opmarsch was! Behalve deze bosschen had de vijand ook de Belvedère aan den Monsterschen weg, (vt. 14-15) waaruit hevig mitr. vu. ontvangen werd, bezet. In de nabijheid van deze Belvedère is de C. van 3-I-R.J. de Res. Kapt. N. P. P. J. ROORDA VAN EYSINGA met enkele zijner manschappen gesneuveld.

De opmarsch van I-R.J. had wel lang geduurd n.l. van 7.00 tot ongeveer 12.00. Op dit laatste uur kwam n.l. de Kapt. v. SWIETEN C.-I-I-R.J., volgens zijn artikel in De Militaire Spectator van Dec. '40 op blz. 496, met zijn comp. voor de theeschenkerij Ockenburg aan.

I-R.J. is daar nog van 12.00 tot ongeveer 16.00 vastgehouden en hier zijn gevoelige verliezen geleden!

Ik wensch er hier met nadruk op te wijzen dat de opmarsch van I-R.J. door zeer moeilijk terrein moest geschieden, welk terrein hoogst onbetrouwbaar was, mede in verband met het feit dat de vijand in den vroegen morgen ook parachutisten had neergelaten. Niemand wist nog waar deze zich bevonden. Verder circuleerden allerlei alarmeerende berichten over het neerlaten van nog meer parachutisten, over het dalen van vliegtuigen op het strand enz. waardoor C.-I-R.J. eigenlijk uit alle richtingen vijand kon verwachten.

Als boven geschetst was de toestand bij I-R.J. toen de C. de Res. Majoor M. OOSTERS van C.-R.Gr. opdracht ontving zoo spoedig mogelijk met zijn Bat. naar Loosduinen op te rukken. Dit was om 16.30, C.-I-R.J. heeft toen aan C.-2-I R.J. (tot toen li. voorcomp.) opdracht gegeven met twee sectiën in front van de oprijlaan van Ockenrode naar het N. op te rukken, teneinde den vijand in het boschperceel theeschenkerij te binden. C.-1-I R.J., die zich van den vijand had los gemaakt en achterwaarts opnieuw was geordend, ontving opdracht den Monsterschen weg (waarin de Belvedère) van vijand te zuiveren. De veronderstelling was natuurlijk dat dit lang niet gemakkelijk zou zijn, doch o wonder, zonder ernstige verliezen te lijden (de Belvedère bleek inmiddels door den vijand ontruimd te zijn) is I-R.J. om ongeveer 19.00 in Loosduinen aangekomen. Hier ontving C.-I-R.J. opdracht het commando over Loosduinen en de daar aanwezige troepen op zich te nemen na van den vorigen C. de 1e Lt. TAETS VAN AMERONGEN een en ander te hebben overgenomen. C.-R.Gr. gaf voorts opdracht de verdediging van Loosduinen verder te organiseeren, waarbij nu ook kon worden beschikt over I-R.J.

Bij het lezen van het bovenstaande omtrent I-R.J. zou men tot de vraag kunnen komen waarom C.-I-R.J. de voorwaartsche beweging van zijn re. voorcompagnie en Bat. res., toen die tegen de theeschenkerij waren vastgeloopen, niet met de hem nog ter beschikking zijnde vuurorganen, heeft gesteund. Bij den afmarsch uit Monster was n.l. ook een sectie van 48 C.Mr. aan zijn Bat. toebedeeld. Deze zijn in het geheel niet gebruikt en hadden tegen den Belvedère goede diensten kunnen bewijzen!

Door het zeer moeilijke terrein waren echter voortdurend alle verbindingen verbroken. Deze verbindingen bestonden uit ordonnansen. Door C.-1-I-R.J. zijn herhaaldelijk ordonnansen uitgezonden naar den B.C. met verzoek om steun toen hij tegen de theeschenkerij en den Belvedère was vastgeloopen. Deze hebben den B.C. echter niet kunnen vinden, doch kwamen ook niet terug. (Zie artikel Kapt. VAN SWIETEN, C.-1-I-R.J., in „De Mil. Spectator" van Dec. '40, blz. 497).

C.-I-R.J. meldt hieromtrent nog: „Hadden de berichten welke door de Cn. van 1 en 3 gezonden waren, mij bereikt, dan had ik maatregelen kunnen nemen om de voorwaartsche beweging te bestendigen. Telefonische verbinding met de compn. kon, *door gebrek aan kabel*, niet tot stand worden gebracht.

Dit gebrek aan verbinding tusschen B.C. en C.Cn. is voor een zeer groot deel oorzaak geweest, dat een geheel Bat. door een zwakkeren vijand gedurende 4 uur kon worden opgehouden. Uit latere mededeelingen is n.l. gebleken dat de vijand in de theeschenkerij ongeveer 150 man sterk was. Zeer waarschijnlijk bevond zich hierbij de Generaal GRAF SPONECK.

Uit het bovenstaande is wel gebleken, dat de toestand in Loosduinen, voordat 1-I-R.Gr. arriveerde, hoogst ernstig was. Om de kans te voorkomen dat de cp. genomen zou worden, besloot C.-R.Gr. den cp. naar de Mient te verplaatsen, hetgeen om ongeveer 8.30 uur is geschied. Den 1e Lt. TAETS VAN AMERONGEN is toen opdracht gegeven in Loosduinen stand te houden, hetgeen

geen gemakkelijke opdracht was, doch tot iederen prijs moest geschieden. Daarbij moedig geholpen door de andere in Loosduinen aanwezige officieren met hun mannen is dit echter gelukt. Toen de nood het hoogst was kwam 1-I R.Gr.!

Voordat 1-I-R.Gr. in Loosduinen aankwam was de bezetting van Loosduinen zeer zwak, terwijl C.-R.Gr. geen troepen meer ter beschikking had. Immers de toestand was als volgt:

Staf-R.Gr., 47 C.Pag., 47 C.Mr. en 47 Bt. 6 veld waren ingezet.
I-R.Gr. was in opmarsch voor den aanval op het vliegveld,
II-R.Gr. was verplaatst naar Rijswijk en
III-R.Gr. was op Ypenburg.

C.-R.Gr. meldde dit daarom aan C.-I L.K. en kreeg toen de beschikking over troepen van V Depot Infant. nl. het 2e en 13e Depot Bat., resp. onder commando van den Res.Kapt. W. G. A. SCHOENMAKERS en den Res. Majoor C. M. BOGERT.

Hierbij gelieve men te bedenken dat deze Depottroepen bestonden uit soldaten welke gedeeltelijk 3 maanden en gedeeltelijk 5 weken in dienst waren. Deze laatsten hadden nog nimmer met scherp geschoten! Voorts bleek, dat de onderdeelen waar b.v. zw.mitrs. en mortieren aanwezig waren, geen personeel hadden dat met deze wapens kon schieten (behalve het Kader), terwijl weer bij andere onderdeelen wel personeel was dat met zw.mitrs. geschoten had, doch geen dergelijke wapens aanwezig waren! Men kan zich voorstellen tot welke ingewikkelde puzzles dit dikwijls aanleiding gaf bij het inzetten van compn. der Bats. tegen plotseling optredenden vijand.

Ten slotte wensch ik hier nog aan toe te voegen dat ook deze jonge soldaten zich, na bekomen te zijn van den eersten schrik, flink hebben gedragen.

In verband met de zeer verspreide legering der depottroepen en mede om op den cp. onmiddellijk troepen bij de hand te hebben, besloot C.-R.Gr. een comp. te legeren in het gebouw van den cp. aan de Mient 275 te den Haag.

Bij het lezen van alle bovenstaande gevechtshandelingen realiseere men zich terdege dat voortdurend vijandelijke vliegtuigen in de lucht waren, die daar verreweg de overmacht bezaten. In dit verband kan ik nog mededeelen dat de 2e Lt. vlieger B. SWAGERMAN kans heeft gezien een vijftal bommen op het vliegveld te deponeeren. Hij is toen achtervolgd door 2 Duitsche machines en boven zee neergeschoten. Hij heeft zich met een parachute weten te redden en heeft zwemmende de kust bereikt. Hij meldde zich bij den Res. Kapt. C. KLOOS, C.-Grens Comp. Jagers, welke laatste in Terheyde zijn cp. had, en is daar van andere kleeren voorzien. De Lt. SWAGERMAN heeft later elders nog een andere opdracht uitgevoerd, is daarbij afgeschoten en helaas gesneuveld.

Van bovengenoemden Kapt. KLOOS ontvingen wij dikwijls zeer waardevolle inlichtingen. Later bleek, dat hij deze o.m. ontvangen had van enkele burgers.

Uit het bovenstaande blijkt wel, dat ter plaatse geen enkele organisatie bestond tegen een overval uit de lucht, uitgezonderd dan het bewaken van het vliegveld door de vierde compagnie van het 22e Depotbataljon. Niettegenstaande dat meen ik te mogen constateeren, dat C.-R.Gr. door zijn met grooten spoed genomen maatregelen en het moedige optreden van officieren en minderen, den toestand zeer vlug meester was en reeds in den middag van den eersten oorlogsdag zich afteekende, dat den vijand een doorbraak naar 's-Gravenhage was belet.

Het spreekt wel van zelf, dat deze wetenschap het moreel van den troep buitengewoon ten goede kwam, welk hoog moreel het weer gemakkelijker maakte de groote vermoeienissen der volgende dagen te doorstaan.

Hoewel niet tot de eigenlijke gevechten behoorende meen ik toch goed te doen nog een en ander te vertellen omtrent den Korpstrein van R.Gr. en de Gn.Tn. van enkele onderdeelen van het Reg.

Tijdens de mobilisatie was de groote garage der Westlandsche Stoomtramweg Mij. gevorderd waarin gestald waren o.m. de Korpstrein van R.Gr., de kanonnen en trekkers der 47 C.Pag., de mortierkarren der 47 C.Mr., Gn.Tn. van enkele onderdeelen enz.

C. van den Korpstrein R.Gr. was de Res. 1e Lt. van het Korps Motordienst A. L. BRINK. In de garage was voorts nog gevestigd een herstelplaats voor motormaterieel voor het geheele kantonnement Loosduinen!

De Lt. BRINK vertelt dat hij op 10 Mei om ongeveer 1.30 uur in zijn kwartier kwam waar de laatste dagen ook een kapitein-vlieger en twee luitenant-vliegers waren ingekwartierd. De Kapt.-vlieger had klaarblijkelijk op hem gewacht en vroeg hem den sleutel van de deur van hun kwartier (Hotel de Roskam te Loosduinen). Deze Kapt.vlieger vertelde dat hij opdracht had ontvangen om 3.00 op het vliegveld aanwezig te zijn! Bij het naar boven gaan vroeg hij nog „heeft U nog iets bijzonders op den cp. vernomen, het schijnt mij dat er vannacht iets gaat gebeuren."

Ik vermeld dit even afzonderlijk, omdat voor zoo ver mij bekend, niemand bij het Regiment Grenadiers was gewaarschuwd en deze kapitein-vlieger blijkbaar meer wist. De naam van dezen kapitein is mij niet bekend.

In dit verband kan ik ook nog mededeelen dat bij III-R.Gr., dat op het vliegveld Ypenburg lag, reeds vanaf 1.30 in den nacht van 9/10 Mei de hoogste gevechtsvaardigheid was gelast en alle stellingen waren bezet! Ook daar was men gewaarschuwd!

Mijn conclusie is dan ook, dat men bij de instantie, waaronder de vliegvelden ressorteerden, voorzorgsmaatregelen had getroffen.

Toen ik 's morgens bij mijn komst in Loosduinen den Lt. BRINK ontmoette heb ik hem direct opdracht gegeven alle bussen der W.S.M. en alle andere voertuigen uit de bovenbedoelde garage naar buiten te rijden. Ik was n.l. bang voor een bombardement uit de lucht op dit groote garagecomplex waardoor o.a. de bussen onbruikbaar zouden worden. En deze zouden nog goed te pas komen!

Verder gaf ik hem opdracht een verkeersregeling te treffen en de verschillende wegen per motor te doen verkennen.

De chauffeurs der W.S.M. die ook reeds vroegtijdig aanwezig waren, werden ingedeeld in een dag- en nachtploeg enz. enz. Ik mag hier vermelden dat deze chauffeurs schitterend werk hebben verricht en onvermoeibaar hun taak volbrachten tot den laatsten dag. Het behoeft wel geen nader betoog dat ook zij dikwijls met levensgevaar, bij het wegbrengen van onderdeelen, hun plicht vervulden. Ik breng hen daarvoor hier nog gaarne mijn hulde!

Honderden kleine zaken moesten worden geregeld, die echter bij elkaar toch belangrijk waren. Ik noem nog slechts: het afvoeren van gewonden, het wegbrengen van gevangenen en van verdachte personen enz.

Het gemis van speciale gewondenauto's bij het Reg. is toen wel erg gevoeld!

Daar bovengenoemde treinen in Loosduinen niet veilig stonden zijn deze

door den Lt. BRINK verplaatst naar de Laan van Oud Eik en Duinen (bij de begraafplaats van dien naam) waar zij tegen zicht uit de lucht volkomen gedekt stonden. Deze treinen zijn op den tweeden dag verder verplaatst naar de Laan van Meerdervoort ter hoogte van de Galerij, waar in de nabijheid stalling was voor de paarden. Gezorgd werd daarbij voor bewaking, omdat voortdurend berichten uit de stad kwamen dat het daar gistte! Lt. BRINK meldde mij echter dat de burgerij in zijn omgeving zeer rustig was en zijn personeel goed verzorgde! Hem was tevens opgedragen het steeds gereed hebben van 5 bussen voor troepenvervoer.

De treinen zijn later weer teruggekeerd naar de Laan van Eik en Duinen, omdat ze daar beter gedekt stonden tegen zicht uit de lucht.

Ook bij het in staat van verdediging brengen van den cp. R.Gr. heeft de Lt. BRINK een flink aandeel gehad o.a. door het barricadeeren met oude auto's van de toegangswegen.

Het spreekt wel vanzelf dat de Lt. BRINK er voor zorgde dat de treinen steeds gereed stonden voor onmiddellijk vertrek indien dat om een of andere reden noodig mocht worden. Hij maakte zich voorts ook verdienstelijk bij het aanleggen van tankversperringen, door vordering van burgerpersoneel, indeeling daarvan enz. Uit een en ander blijkt wel dat ook deze Lt. mij veel werk uit handen nam, waarvoor ik hem nog dankbaar ben.

Ik deel hierbij nog mede dat de leden der Kon. Mil. Kapel bij de verdediging van den cp. en bij de bewaking daarvan zeer nuttig werk hebben verricht.

In het kantonnement Loosduinen was een kantonnementsziekenverblijf ingericht in de gymnastiekzaal van de school achter de R.K. Kerk aan de Burg. Hovylaan te Loosduinen, welk kantonnementsziekenverblijf direct gepromoveerd werd tot hp.v. voor R.Gr. Het behoeft wel geen betoog dat de Regt.Arts, de Off. v. Gez. 1e Klasse H. B. HUPKES daar handen vol werk gehad heeft, terwijl hij er ook niet tegen op zag op het gevechtsveld hulp te verleenen.

Door den Hulp-aalmoezenier pater M. G. v. VEGHEL en den Reserve-veldprediker Ds. J. BAVINCK is in vele gevallen tijdens den strijd op en om het vliegveld geestelijke bijstand verleend, hetgeen lang niet zonder gevaar was!

Op het einde van 10 Mei had C.-R.Gr. met zijn troepen het vliegveld Ockenburg en Loosduinen stevig in handen.

Tot hier over den 10 Mei 1940.

11 en 12 Mei.

Op den 11 en 12 Mei zijn nog vele opdrachten uitgevoerd o.a. het inzetten van troepen tegen parachutisten, het landen van vliegbooten bij Kijkduin enz. Veelal bleken alarmeerende berichten te berusten op loos alarm, zoo o.a. het bericht dat parachutisten zouden geland zijn in het Haagsche Bosch. Deze berichten en het daarop nemen van maatregelen (men wist immers niet te voren of het een loosalarm betrof) hebben officieren en troepen ontzaggelijk vermoeid!

In verband hiermede besloot C.-R.Gr. bij ieder nieuw alarm eerst door een officier per motor te laten verkennen, hetgeen een goede maatregel bleek en waardoor verdere onnoodige vermoeienis bij de troepen is voorkomen.

Op 11 Mei kwamen bij C.-R.Gr. berichten binnen dat de boschperceelen bij de theeschenkerij Ockenburg en verder naar het Z., alsmede de Belvedère weder bezet zouden zijn door den vijand.

C.-R.Gr. is daarop naar den cp. van I-R.J. in Loosduinen gegaan en heeft daar dezen C. om ongeveer 15.00 opgedragen de boschperceelen ter weerszijde

van den Monsterschen weg tot aan den Watertoren, van vijand te zuiveren en de theeschenkerij en den Belvedère te bezetten.

Om ongeveer 16.30 is door C.-I-R.J. aan C.-1-I-R.Gr. (over welke comp. het commando, na de verwonding van den Kapt. MULLER MASSIS, was overgenomen door den Res. 1e Lt. J. C. G. VERSPYCK MIJNSSEN) opdracht gegeven de theeschenkerij Ockenburg aan te vallen en te nemen en den Belvedère te bezetten. Deze aanval zou worden gesteund door mortiervuur van een sectie der 48 C.Mr. op den Belvedère. Door den ernstigen weerstand vanaf den Belvedère liep de aanval echter vast. Nogmaals is toen mortiervuur afgegeven, waarna de Belvedère door twee sectiën Grenadiers, onder bevel van den Vaandrig OVERSIER is bestormd en genomen. Genoemde Vaandrig heeft zich hier zeer moedig gedragen en veel beleid getoond.

Intusschen was echter de duisternis ingetreden en was het daarom niet wenschelijk den aanval op de theeschenkerij, die in zeer moeilijk boschterrein is gelegen, door te zetten. Door C.-I-R.J. is dan ook bevel gegeven den Belvedère bezet te houden en met de rest der comp. een gereedstelling in te nemen, waaruit bij het aanbreken van den dag de aanval zou worden doorgezet.

Deze aanval is geschied, doch toen bleek al spoedig dat de theeschenkerij en de omringende bosschen in den nacht door den vijand waren ontruimd.

De opdracht, het zuiveren der bosschen tot den Watertoren, is toen verder uitgevoerd, waarbij zoo goed als geen tegenstand is ontmoet. C.-R.Gr. heeft toen opdracht gegeven de theeschenkerij en den Belvedère en, verder naar voren, den Watertoren en de boerderij Madestein (vt. 14-50) bezet te houden. Door deze maatregelen was de verdediging van Loosduinen dus naar voren verlegd, met de bedoeling geen last meer te hebben van vijand die zich in de bosschen zou kunnen nestelen. De vijand was terug gedrongen naar veel ongunstiger terrein! Waarheen hij in den nacht gegaan was zal thans blijken.

Om ongeveer 4.00 kwam van C.-Groep 's-Gravenhage der Vesting Holland te Wateringen, bij C.-R.Gr. een dringende vraag om onmiddellijke hulp, daar de toestand te Wateringen door aanvallenden vijand zeer precair was geworden en deze reeds tot den cp. was doorgedrongen. Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zijn dit de Duitschers geweest, die in den nacht de theeschenkerij Ockenburg hadden ontruimd.

Door C.-R.Gr. is direct 3-2 Depot Bat. onder bevel van den Kapt. VAN DE VEN met bussen naar Wateringen gezonden met opdracht Wateringen te ontzetten en zich daarna ter beschikking te stellen van C.-Groep 's-Gravenhage boven bedoeld.

Aan deze actie te Wateringen is ook nog deelgenomen door pantserwagens, die daartoe opdracht uit 's-Gravenhage hadden ontvangen. Bekend was n.l. geworden dat de vijand enkele bussen uit de Vios garage te Wateringen had genomen.

Bovengenoemde comp. heeft ook nog deelgenomen aan een actie bij 't Woud (vt. 19-70 blad Rotterdam) onder commando van den Res. Lt. Kol. T. BEETS. De vijand was uit Wateringen in de richting 't Woud verdreven, terwijl ook nog door een vijftal vliegtuigen daar troepen zijn gebracht. Ook hier is de vijand verdreven, waarna de comp. naar 's-Gravenhage is teruggekeerd.

Nog verschillende opdrachten van C.-I L.K. tot het verkennen van wegen in de richting Hoek van Holland zijn dien dag uitgevoerd o.a. door de Reg. patrouille, bij welke verkenningen geen vijand meer is gemeld.

13 Mei.

Dat het bezetten van den Watertoren en omgeving en de boerderij Madestein en omgeving door C.-R.Gr. goed gezien was bleek den volgenden dag, 13 Mei, wel duidelijk toen het bevel kwam een *pantserafweerfront* te bezetten met als frontlijn: de kust — Watertoren — zuidrand Loosduinen enz. waarover hieronder meer.

Op 13 Mei is nog bevel ontvangen tankversperringen te doen aanleggen op alle toegangswegen naar den Haag, waarbij burgerpersoneel mocht worden gebruikt.

Het spreekt overigens wel vanzelf dat dit op den Haagweg en de Laan van Meerdervoort en ook op den Monsterschen weg reeds was geschied.

Thans een verklaring van *Schets III*.

Op 13 Mei ongeveer 14.00 kwam van C.-I Div. bevel met de troepen onder bevel van C.-R.Gr. een pantserfront in te richten in het vak rechts begrensd door de kust en links de lijn Eendenkooi (vt. 18-51) — R.K. Kerk te Poeldijk. Frontlijn: pl. 108 aan de kust — Watertoren — Zuidrand Loosduinen — Loozerlaan . . . . . C.-R.Gr. werd C.-*Vak Loosduinen*.

Door C.-R.Gr. zijn toen de onder Cn. om 16.00 op zijn cp. ontboden en gaf hij mondeling een voorloopig Verdedigingsbevel uit. Dit voorloopig mondelinge verdedigingsbevel is op 14 Mei om 8.15 schriftelijk uitgegaan onder No. I B. Het luidde als volgt:

GEHEIM.
Verdedigingsbevel.

Vak LOOSDUINEN. ex no.
Commandant. cp., 14 Mei '40.
No. I B. 8.15 uur.

Mag niet in voorste lijn worden medegenomen.

1. *Vijand.*
   Geen nadere gegevens.

2. *Eigen toestand.*
   Geen nadere gegevens.

3. *Voornemens.*
   I Div. zal zich ter hardnekkige verdediging inrichten in lijn Watertoren — Zuidrand Loosduinen — Z.W. Wateringen, rechts aangeleund aan de kust, links aan de Groep 's-Gravenhage der Vg. Holl. R.Gr. bezet het rechter vak: LOOSDUINEN.

   Opdracht R.Gr.
   Den vijand beletten het oprukken in de richting 's Gravenhage.

4. *Algemeene inrichting van de stelling.*
   a. *beloop van de frontlijn*:
      strandpaal 108.5 — Watertoren Delftsche waterleiding (vt. 13-50) — Madestein (vt. 14-50) — Loozerlaan . . .
   b. *Beloop van de stoplijn*:
      schietbaan (vt. 13-52) — Ockenburg (vt. 14-51) — Prot. Kerk (vt. 15-51) — Zigtenburg (vt. 16-51) — naar grens van ons vak.
   c. terreingedeelten waarvan het bezit van bijzonder belang is: de bosschen ten Z. van Ockenburg, het vliegveld Ockenburg en Loosduinen.
   d. *beloop van de voorpostenweerstandslijn*:
      p.110. 5-Brn. in Madeweg (vt. 72-449)[1] — Boomswetering — kp. 9 a.d. straatweg Poeldijk/Loosduinen — k. van Dijkpolder . . .
      taak: Waarschuwen.

[1]) Op de schets 12-74.

SCHETS III
Toestand op 14 Mei 1940.

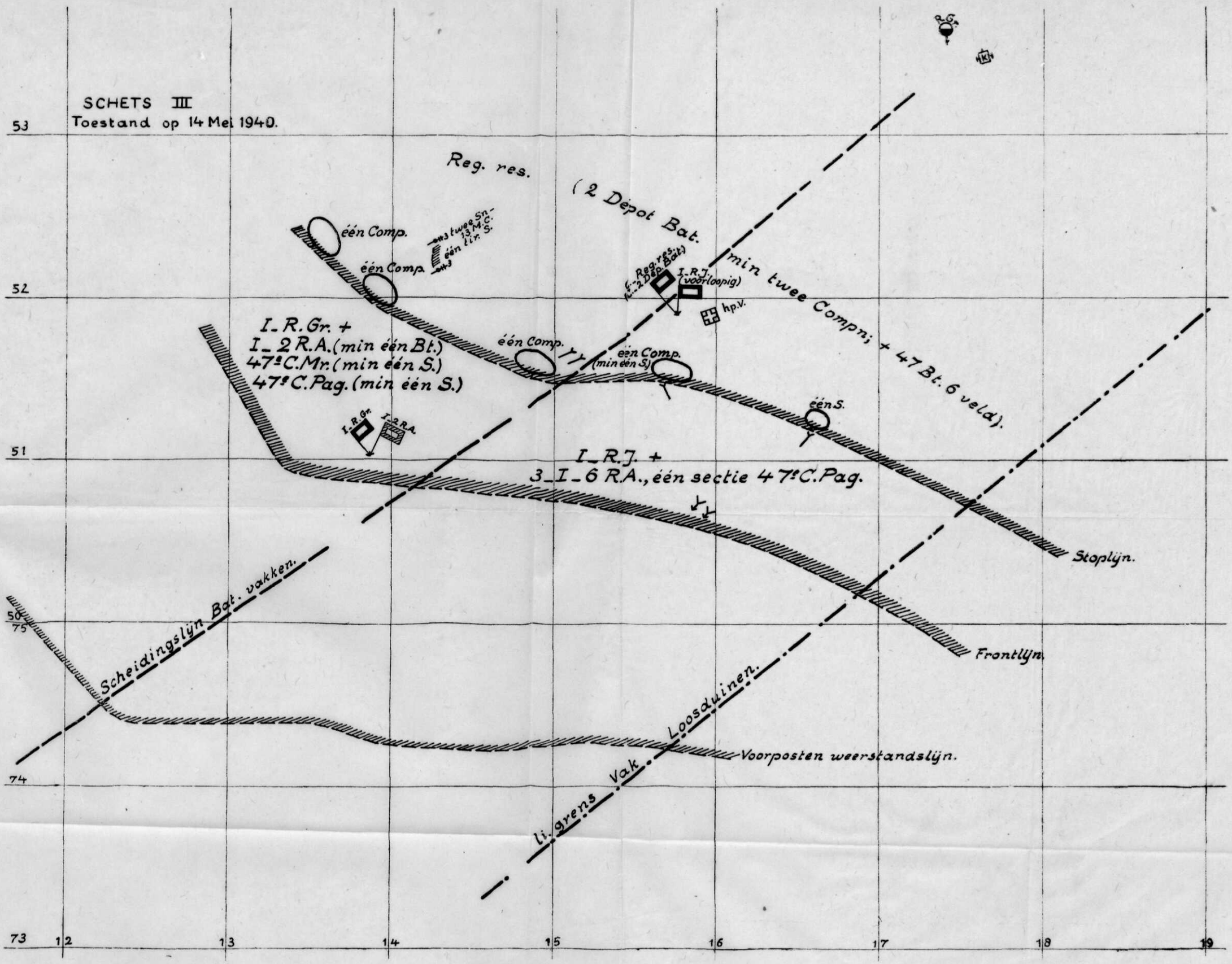

Bijvoegsel van „De Militaire Spectator" van Aug. 1941, No. 8. Schets Hoofdregelingsbureau.

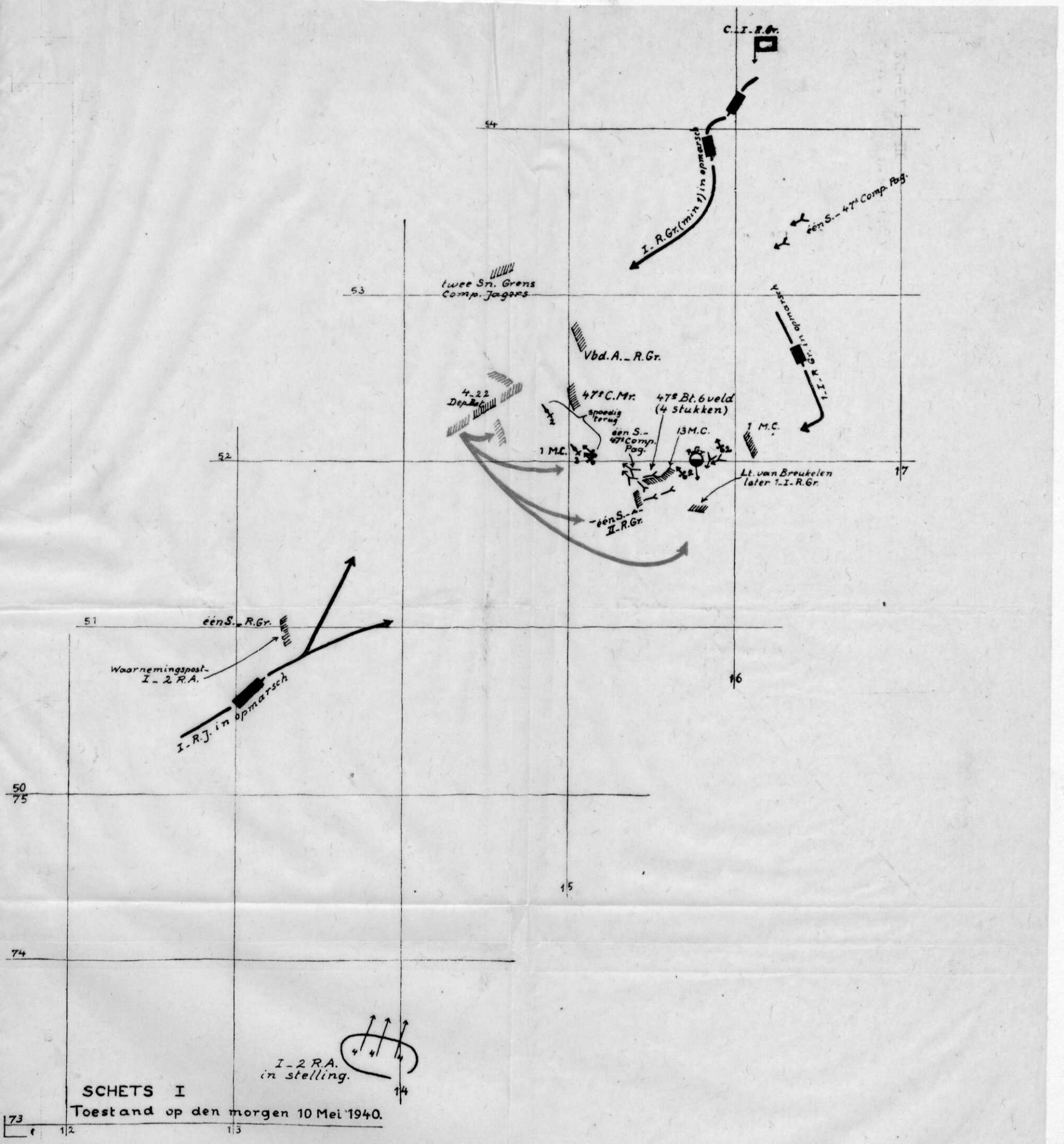

Bijvoegsel van „De Militaire Spectator" van Aug. 1941, No. 8 Schets Hoofdregelingsbureau.

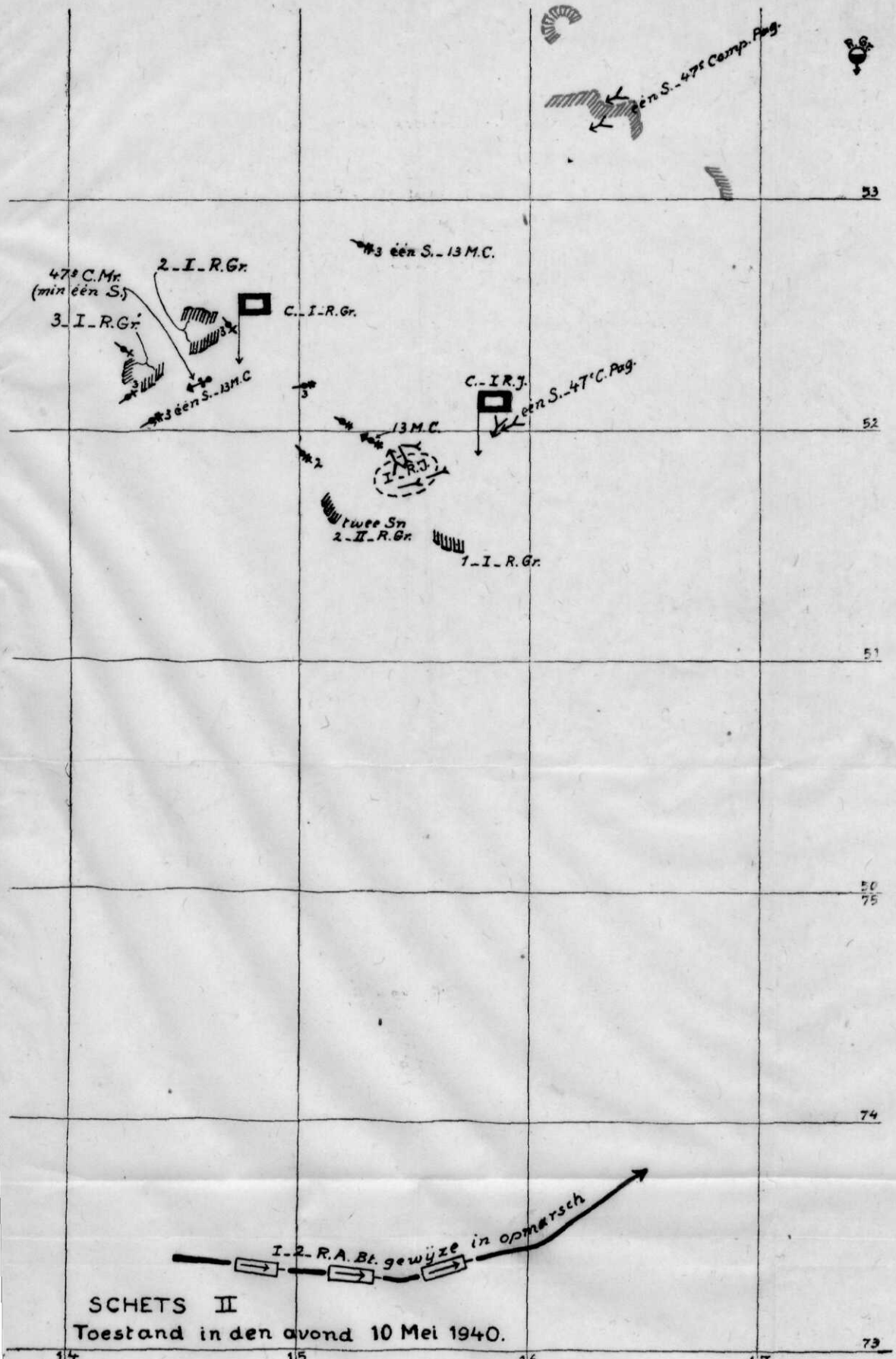

SCHETS II

Toestand in den avond 10 Mei 1940.

Bijvoegsel van „De Militaire Spectator" van Aug. 1941, No. 8 Schets Hoofdregelingsbureau

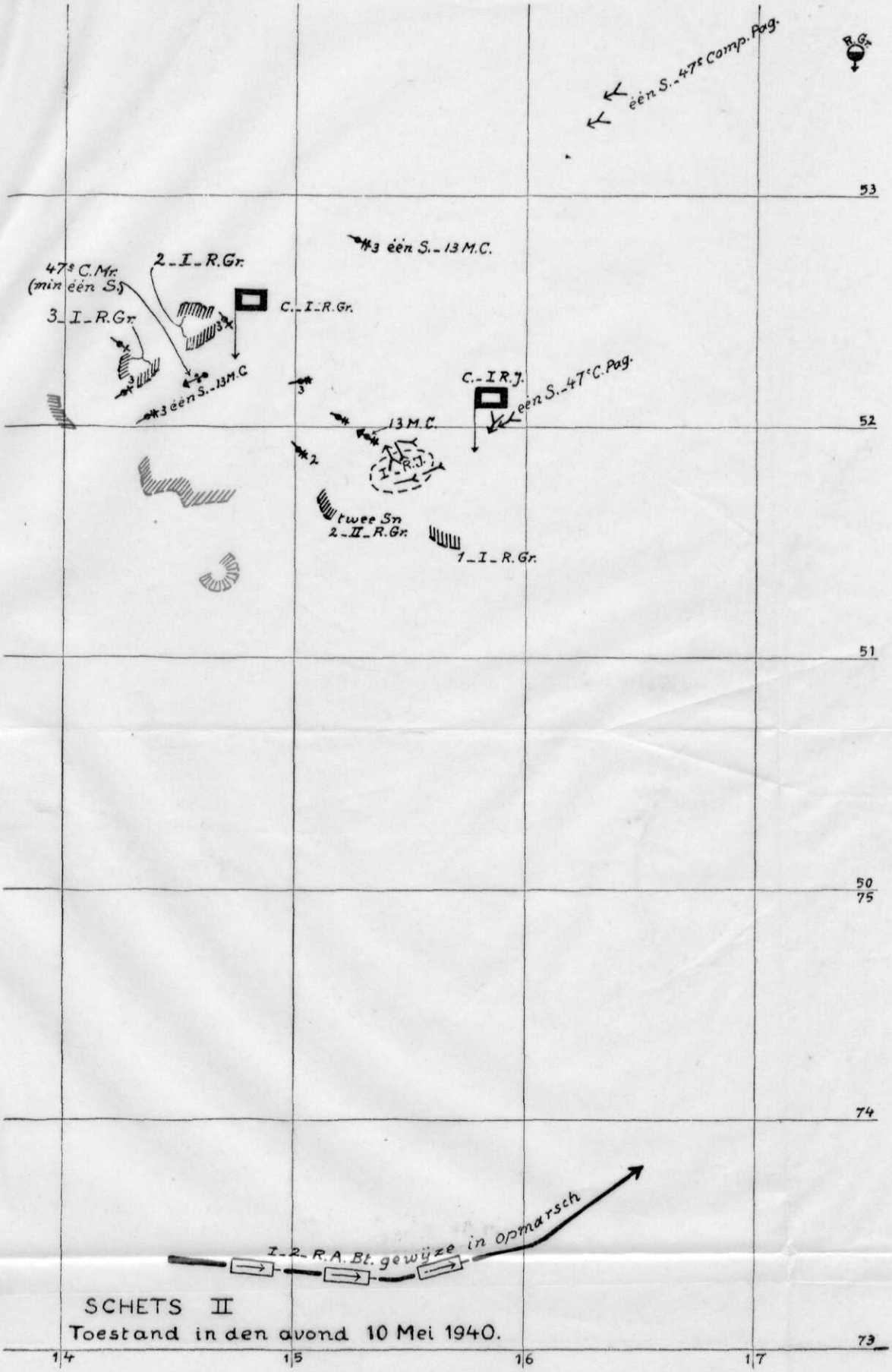

Bijvoegsel van „De Militaire Spectator" van Sept. 1941, No. 9 Schets Hoofdregelingsbureau.

Verbeterde herdruk van Schets II, behoorende bij het artikel van res. Kapitein B. J. H. van Roosmalen: „De gevechten op en om het vliegveld Ockenburg en in Loosduinen en omgeving", in De Militaire Spectator van Augustus 1941, no. 8.

5. *Wijze van bezetten van de stelling.*

a. Indeeling:
twee vakken, rechts Vak Ockenburg, C.C.-I R.Gr. bezetting I-R.Gr. bestaande uit:
2-I-R.Gr.
3-I-R.Gr.
M.C.-I-R.Gr.
7 Comp. 13 depot bat.
2 Sn. 47 C.Mr.
2 Bt. I-2 R.A. (Maj. v. KESTEREN)
47 C.Pag. (min een sectie)
links: Vak Zigtenburg, C.C.-I-R.J. bezetting I-R.J. bestaande uit:
1-I-R.J. (2 Sn. Jagers en 1 S. Grenadiers)
2 Comp. 13 depot bat.
M.C. van 3 Sn.
3-I-6 R.A.
een sectie 47 C.pag.

scheidingslijn tusschen de Bat-vakken:
Roosenburg (vt. 16-52) — Viersprong kwn. in vt. 15-51 — Madestein (vt. 14-50) — Bloemendaal (inr. voor zenuwlijders) (vt. 13-50) — Begraafplaats (vt. 12-449).[1])

b. *bepalingen omtrent de groepeering der voorbats.*
zooveel mogelijk een aaneengesloten vuurfront in de frontlijn. Iedere vak C. plaatst een S.tir. en een S.zw.mitrs. in de stoplijn, C.-I-R.Gr. bij Ockenburg, C.-I-R.J. in kom van Loosduinen.
Regimentsreserve:
C. is C.-2 depot bat.
troepen: 2 depot bat (min 5 en 7 comp.)
opstelling:
een comp. bij Schietbaan ter hoogte van pl 107.5
een comp. bij Blijrust
een comp. op Monsterschen weg bij ingang theeschenkerij Ockenburg
een comp. (min een sectie) op kruispunt Stationsweg/Nieuwe weg.
een sectie bij Zigtenburg.
De C. der reg. reserve neemt maatregelen dat de Z.rand van Loosduinen krachtig wordt bezet en de toegangswegen worden afgesloten tegen pantseraanvallen. Hiervoor wordt beschikt over 47 Bt. 6 veld.
Op het vliegveld Ockenburg ten minste twee Sn.zw. mitrs. en een sectie Tir. op te stellen voor verdediging van het vliegveld.
C.-I-R.Gr. wijst deze Sn. aan en tevens den C.

c. *Voorposten.*
taak: waarschuwen.

d. *Regt. Staf.*
commandogroep, Vbd.A., regt.patrouille, Gn.T. te 's-Gravenhage Mient 275 tel. 393399.

Wijze van verdedigen van de stelling.

I. *Algemeen.*
Met alle beschikbare middelen moet den vij. het oprukken over het voor de stelling gelegen open terrein worden belet.
Is de vij. doorgedrongen in het bedekte terrein Oost en West van den Monsterschen weg dan moet verder oprukken in de richting vliegveld Ockenburg en Loosduinen tot elken prijs worden voorkomen.

II. *Aanwijzingen omtrent het vuur.*

a. Alle vuurorganen opstellen tegen pantseraanvallen, ook de kanonnen van 7 veld. In de eerste plaats de kanonnen van 4.7 in de voorste lijn. De kanonnen van 7 veld in tweede lijn, slechts bij noodzaak in de voorste lijn.

b. *Vuurverband.*
Tusschen de beide bats. vakken moet vuurverband worden gelegd ter hoogte van de boerderij aan het einde van de doodloopende kw. welke van de Monstersche weg naar het gesticht Bloemendaal (Inr. voor zenuwlijders) loopt. Tusschen ons vak en het vak Wateringen ter hoogte van de boerderij Beresteyn, welke gelegen is op de scheidingslijn dezer beide vakken.

[1]) Op de schets 11-74.

c. *Vuursteun.*
Door de Cn. der batsvakken onderling te regelen.

d. *Ontketenen van vuren.*
kan door iedere C. op eigen initiatief geschieden.
Stormvuursein: wordt nader opgegeven.
Bij gebrek aan zicht wordt het op sein afgegeven stormvuur na 5 minuten gestaakt. Daarna wordt stormvuur afgegeven door ieder orgaan dat vij. doelen voor zich ziet.

e. *Vuurplannen.*
Worden zoodra mogelijk, uiterlijk op 14 Mei te 14.00 aan mij ingezonden.

III. *Aanwijzingen omtrent de luchtdoelbestrijding.*
De luchtdoelbestrijding bij de voorcompn. te organiseeren door de Cn. der Bats. vakken.
Bij de Reg.reserve door C.-Reg.reserve.

IV. *Aanwijzingen omtrent de gevechtsvaardigheid.*

a. *Wijze van legeren.*
De voorcompn. bivakkeeren, of, indien mogelijk in oordbivaks, *nabij* de gevechtsopstellingen.
Zoodra mogelijk worden nabij de gevechtsopstellingen onderkomens ingericht.
De Reg.reserve in alarmkwartieren nabij de gevechtsopstellingen.
Tijdens de werkzaamheden moeten bij alle vuurorganen piketten worden geplaatst.

6. *Versterking van het terrein.*
Met het inrichten en maskeeren der gevechtsopstellingen en het opmeten van afstanden moet onverwijld worden aangevangen.
In het bijzonder maatregelen tegen waarneming en vuur uit de lucht te nemen.
Burgerpersoneel vorderen voor snelle uitvoering werkzaamheden.
Aanvragen om technische hulp voor versperringen en vernielingen tot mij te richten.
Bruggen, indien mogelijk, open halen of draaien.
Alle wegen *zwaar* versperren met snel afsluitbare doorlaatopeningen. Secondaire wegen vernielen. De vernieling van groote wegen voorbereiden. Voor de *uitvoering* aanvragen tot mij te richten. Verdere regeling volgt eventueel in werkbevel.

7. *Inlichtingendienst.*
Belast met den Reg.Inl.dienst: de res.1e Lt. v. HEMERT TOT DINGSHOF aan wien toegevoegd een sergeant met 2 man, te leveren door C.-Reg.Reserve.
Uitkijk- en luisterdienst te organiseeren door de Bat. Vak Cn.
In elk der vakken moet overdag (bij goed zicht) ten minste één uitkijkpost en tijdens den nacht en bij slecht zicht per voorc. ten minste één luisterpost in werking zijn.
Regt.uitkijkpost wordt verkend door Regt.Inl.Off.; bericht mij zoo spoedig mogelijk.
Reg.patrouille ter mijner beschikking bij mijn cp.

8. *Commandoposten.*
Mijn cp. Mient 275 Tel. 393399.
C.-Vak Ockenburg: gesticht Bloemendaal tel. 396060
C.-Vak Zigtenburg: Voorloopig, gebouw W.S.M. te Loosduinen tel. 396089.
C.-Reg.reserve: id.
C.-I-2 R.A.: bij C.-Vak Ockenburg.

9. *Verpleging.*
Tot nader order door aankoop in de streek. Alle Cn. zijn verantwoordelijk voor de verpleging der bij hen ingedeelde onderdeelen. De verpleging van Staf R.Gr. geschiedt door de zorg van de Lt. LAMERS. (Zie verder bijgaand Bevel voor de verpleging C.-IL.K. d.d. 13-5-'40 Sectie II no. 63 m).

10. *Verbindingen.*
C.-Regt.Vbd.A. verbindt mijn cp. tel. en opt. met de cp. der Bat.vakken en der Reg. reserve. Telef. zoo mogelijk over het bestaande net, eveneens met den Reg. uitkijkpost.

11. *Geneeskundige dienst.*
Hpv. wordt ingericht in de Gymnastiekzaal achter de R.K. Kerk aan de Burg. Hovylaan te Loosduinen. Per Bat.vak één hp. in te richten. Afvoer zieken naar Centr. Hosp. te den Haag, tel. 114035.

12. *Veterinaire dienst.*
Veldziekenstal voorloopig te Berkendaal in Loosduinen. Nadere regeling volgt.

13. *Treinen.*
De G.Tn. blijven bij de onderdeelen.
De Gn. en Kn.T. achter de stoplijn.
Levensmiddelen treinen, voor zoover niet in bedrijf, op de Laan van Oud Eik en Duinen bij de begraafplaats in 's-Gravenhage.

14. *Gasdienst.*
Volgt per afzonderlijk bevel.
Iedere C. neemt maatregelen voor de onmiddellijke beveiliging. De Bat.Vak Cn. en C.-Reg.Reserve en C.-Staf R.Gr. regelen de waarschuwing in hun vak.

15. *Woord en herkenningsteeken.*
Woord: Gramschap.
Herkenningsteeken: Li.hand op de helm.
Herkenningssein eigen vliegtuigen: van 13 Mei 12.40 tot 14 Mei 0.40: één of meer groene sterren. 14 Mei 0.40—12.40: één of meer roode sterren.

C.-Vak Loosduinen,
De Majoor,
w.g. J. K. DE VISSER.

Aan:

C.-I-R.Gr.	ex. no.	2
C.-I-R.J.		3
C.-2e depot bat.		4
C.-2 R.A.		5
C.-Staf R.Gr.		6
C.-3-I-6 R.A.		7
C.-47 C.pag.		8
C.-47 C.Mr.		9
C.-47 Bt. 6 veld.		10
C.-13 M.C.		11
C.-13 depot bat.		15

Ter inlichting aan:

C.-I Div.	ex. no.	12
C.-Vak Wateringen.		13
C.-Det. Terheyde.		14.

Commandant I Legerkorps
Sectie II No. 63 m.

St.K., 13 Mei 1940.

Bevel voor de verpleging.

De onderdeelen blijven zich verplegen uit de streek. Voor zoover dit niet mogelijk is kunnen zij het benoodigde verkrijgen in:

a. de militaire bakkerij te 's-Gravenhage.
b. de militaire Mag. van Levensmiddelen en Kleeding te 's-Gravenhage voor vak I Div. de militaire Mag. van Levensmiddelen en Kleeding te Leiden voor vak III Div.

De Generaal-Majoor,
Commandant Ie Legerkorps,
o/l de Luitenant-Kolonel-Intendant,
w.g. P. P. W. VAN LEEUWEN.

Aan:
o.a. C.-I Divisie.

Het pantserafweerfront moest met den grootsten spoed worden ingericht en in ieder geval vóór den nacht zijn bezet!

Ik sprak hierboven over groote vermoeienis bij de troepen. Deze waren van 10 Mei af in den vroegen morgen „in het terrein" waar van eenige accommodatie natuurlijk geen sprake was! Nu moesten de troepen, wederom met den grootsten spoed, gedeeltelijk door zeer zwaar terrein (duinen) naar voren worden verplaatst. Het terrein immers tusschen het vliegveld en den Watertoren was met „volle zekerheid" nog niet vrij van vijand en om te voorkomen dat na inneming van het pantserfront nog vijand in den rug zou zitten, moest de verplaatsing wel door de duinen plaats hebben. Dit was vooral voor I-R.Gr. met toegewezen andere wapens een zware taak! Maar . . . de stelling was in den laten avond bezet!

In den nacht en den volgenden dag is deze zoo goed mogelijk verder ingericht.

14 Mei.

Van C.-I Div. was opdracht ontvangen I-2 R.A. (min een Bt. die ter beschikking was gesteld van C.-Vak Wateringen) op te stellen als pag. bij de infanterie. Vier kanonnen zijn nagenoeg in voorste lijn geplaatst. De vier andere kanonnen zijn in tweede lijn geplaatst. Met de kanonnen kon nu alleen maar stukkenvuur afgegeven worden.

Een dergelijk gebruik van artillerie was zoowel C.-R.Gr. als C.-I-2 R.A. ietwat „ongewoon". C.-R.Gr. heeft daarom nog getracht althans de Bt. bij elkaar te mogen houden, om daarmede op de uitgangen van Monster en Poeldijk, indien de vij. zich daar zou vertoonen, een behoorlijk avu. te kunnen leggen. Dit is echter niet toegestaan.

Ook voor deze Afd. was de opdracht tot het naar voren verplaatsen niet eenvoudig! Immers de paarden stonden vrij ver achterwaarts en een verkenning in het terrein kon niet meer geschieden. Deze verkenning heeft op de kaart plaats gehad op den cp. van C.-I-R.Gr.

Uit een te voren door C.-R.Gr. eveneens op de kaart gehouden verkenning bleek, dat een pantseraanval het waarschijnlijkst zou geschieden in het vak van I-R.Gr. Immers daar was een strook terrein (tusschen de kust en den Monsterschen weg) die zich daarvoor leende. In het vak van I-R.J. was een pantseraanval minder waarschijnlijk omdat hier veel kassen en breede wateren aanwezig zijn. De weg Poeldijk—Loosduinen was wel gevaarlijk, doch deze kon met kanonnen van 4.7 voldoende worden beheerscht.

Een en ander gaf C.-R.Gr. daarom aanleiding 1-2 R.A. op te stellen in het vak van I-R.Gr.

Zoowel C.-I-R.Gr. als C.-I-2 R.A. maken nog melding van een beschieting door zwaar scheepsgeschut. Dit vuur ging precies van rechts naar links over de frontlijn en hierbij is in den Watertoren een flink gat geschoten! C.-I-2 R.A. meldt verder nog dat een der schoten uit dat scheepsgeschut (van den kruiser Calcutta?) in een weide bij Poeldijk is terecht gekomen. Dit schot lag ongeveer 2500 m plus ten opzichte van den Watertoren. Verliezen zijn overigens door dit vuur niet geleden.

Zooals uit de indeeling der troepen in het Verdedigingsbevel blijkt, was aan C.-Vak Zigtenburg 3-I-6 R.A. toegewezen. Men zal vragen, waar komt deze Bt. vandaan? C. was de Res.Kapt. H. SCHOTBORGH. Op 12 Mei omstreeks 13.00 kwam uit Loosduinen op den cp. R.Gr. bericht dat deze Bt. daar was

aangekomen. Als ik mij goed herinner was deze Bt. uit de omgeving van Lisse gekomen.

Natuurlijk is dit gemeld aan C.-I L.K. en is er verder een dankbaar gebruik van gemaakt. O.a. is den C. opdracht gegeven een Off. Inlichter te zenden naar C.-Groep 's-Gravenhage der Vg.H. te Wateringen om te doen informeeren of wellicht met de Bt. steun kon verleend worden bij de actie die toen juist in Wateringen en 't Woud gaande was! De noodige afspraken zijn toen gemaakt doch daadwerkelijke steun is niet meer verleend, omdat deze niet meer noodig was.

Ik moge nog vermelden, dat alle telefonische verbindingen voortdurend goed hebben gefunctionneerd en C.-R.Gr., zoowel naar boven als naar beneden, in zijn commandovoering daarvan veel voordeel heeft ondervonden. Ook de munitieaanvulling was zeer goed geregeld en had reeds op den eersten dag, voor alle wapens, plaats.

Bij den cp. R.Gr. was nog gedetacheerd een groep Militaire Politie onder commando van den Serg.-Maj. WAGEMAKERS.

Deze groep heeft zich onder leiding van den Lt. toegevoegd van R.Gr. Res. 1e Lt. BARON VAN HEMERT TOT DINGSHOF voornamelijk bezig gehouden met verhoor van verdachte personen en wegleiden van krijgsgevangenen. Onophoudelijk kwamen berichten binnen over het schieten uit huizen op soldaten, het geven van lichtsignalen, enz.

Om ongeveer 19.00 is door C.-R.Gr. van C.-I Divisie bericht der capitulatie ontvangen, welk bericht op allen een ontzaggelijken indruk maakte en groote ontroering teweeg bracht.

C.-R.Gr. heeft toen alle onder Cn. op zijn cp. ontboden en hen dit bericht medegedeeld.

Daarna heeft hij alle op den cp. aanwezige officieren en troepen op de binnenplaats verzameld en toegesproken.

Velen konden hun ontroering niet bedwingen! Het was een moment dat ik nimmer zal vergeten! Plechtiger dan dien avond is door soldaten ons prachtige Wilhelmus nooit gezongen. Treffend was dat ook de in de onmiddellijke nabijheid wonende burgers, die op hun balcons een en ander gadesloegen, het Wilhelmus medezongen.

De troep uitte zich door den uitroep „Leve onze Commandant en onze officieren".

Dat was het einde! Niemand had zich dit zoo gedacht en het bericht kwam als een donderslag uit helderen hemel. Voor allen waren het vijf ernstige en zeer vermoeiende dagen geweest.

Met groote deernis gedenk ik hier hen die hun leven aan het Vaderland hebben geofferd en hen die in hun verdere leven blijvend de gevolgen zullen dragen.

Niettegenstaande groote vermoeidheid is door de troepen met groote dapperheid gestreden en met trots kan C.-R.Gr. verklaren dat den eersten dag de doorbraak van den vijand naar 's-Gravenhage is belet en dat alle hem verstrekte opdrachten volledig zijn vervuld!

LEVE HET VADERLAND!

LIJST VAN AFKORTINGEN.

I-2 R.A.	I Afdeeling van het 2 Regiment artillerie.
Bat.	Bataljon.
I-R.Gr.	I Bataljon van het Regiment Grenadiers.
Bt.	Batterij.
1-I-2 R.A.	1 Batterij van de I Afdeeling van het 2 Regiment artillerie.
C.	Commandant.
C.Vg.H.	Commandant Vesting Holland.
cp.	Commandopost.
Comp.	Compagnie.
1-I-R.Gr.	1 Compagnie van het I Bataljon van het Regiment Grenadiers.
C.Mr.	Compagnie mortieren van 8.
C.Pag.	Compagnie pantserafweergeschut.
Det.	Detachement.
Div.	Divisie.
Gn.T.	Goederentrein.
G.T.	Gevechtstrein.
hp.	Hulppost.
hp.v.	Hulpverbandplaats.
Kn.T.	Keukentrein
I L.K.	I Legerkorps.
mitr.	Mitrailleur(s).
M.C.	Mitrailleurcompagnie.
2 R.A.	2 Regiment artillerie.
R.Gr.	Regiment Grenadiers.
R.J.	Regiment Jagers.
S.	Sectie.
tir.	Tirailleur(s).
Vbd.A.	Verbindingsafdeeling.
vij.	Vijand.

Legerkorpsen, inf. depots, bataljons (behalve depotbataljons) en afdeelingen artillerie zijn aangegeven met Romeinsche cijfers, alle andere eenheden met Arabische cijfers. Het teeken - tusschen twee afkortingen beteekent: „van".

ONZE OORLOG

Van nummers van De Militaire Spectator, bevattende artikelen over onzen oorlog, zijn nog slechts verkrijgbaar:
Juni 1941: De Verdediging van de Maaslinie.
Juli 1941: De Lichte Troepen voor de Grebbelinie.
Aug. 1941: De Gevechten om Ockenburg en in Loosduinen.
De Verdediging van den Afsluitdijk.
Toezending geschiedt na ontvangst van *f* 1.05 per nummer per postwissel of na overschrijving op postrekening No. 44715 van Moorman's Periodieke Pers N.V., Zwarteweg 1, Den Haag.

Teneinde te voldoen aan het verlangen van velen om alle in De Militaire Spectator verschenen artikelen over onzen oorlog volledig te bezitten, zullen wij die artikelen, dus zoowel de officieele publicaties der Krijgskundige Sectie van het Hoofdregelingsbureau als de niet officieele, verschenen in de nummers van Juli 1940 tot Juni 1941, binnenkort als boekwerk doen verschijnen, met bijvoeging van alle kaarten en schetsen. Het is ons slechts veroorloofd dit boekwerk verkrijgbaar te stellen voor geabonneerden op De Militaire Spectator en voor nieuwe abonné's.
De prijs in band bedraagt *f* 4.50, verzendingskosten *f* 0.25. Toezending geschiedt na ontvangst van *f* 4.75 per postwissel of na overschrijving op postrekening 44715 van Moorman's Periodieke Pers N.V. Onvoorziene omstandigheden voorbehouden zal dit boek einde September verschijnen.
Zij die bij een boekhandelaar geabonneerd zijn of zich abonneeren kunnen het boek ook bij hem bestellen.

Bijvoegsel van „De Militaire Spectator" van Aug. 1941, No. 8 Schets Hoofdregelingsbureau.